

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRACOVNÍHO PRÁVA A PRÁVA SOCIÁLNÍHO
ZABEZPEČENÍ

POSTAVENÍ PROFESIONÁLNÍHO SPORTOVCE
V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU VE VZTAHU
K PRACOVNÍMU PRÁVU

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Konzultant

JUDr. Petr Hůrka, Ph.D.

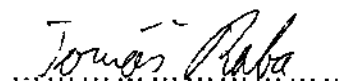
Diplomant

Tomáš Raba

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze dne 20.04. 2007

Handwritten signature of Tomáš Raba in cursive script, written over a dotted line.

Tomáš Raba

OBSAH

1. PŘEDMLUVA.....	4
2. ÚVOD.....	8
3. VÝVOJ PRÁVNÍHO POSTAVENÍ PROFESIONÁLNÍHO SPORTOVCE V LETECH 1948-1990.....	13
4. VÝVOJ PRÁVNÍHO POSTAVENÍ PROFESIONÁLNÍHO SPORTOVCE V LETECH 1990-2007.....	17
5. PROFESIONÁLNÍ SPORTOVEC A KOMUNITÁRNÍ PRÁVO.....	19
5.1. LAWRIE-BLUM.....	20
5.2. WALRAWE A KOCH VERSUS UCI.....	20
5.3. DONA VERSUS MANTERO.....	22
5.4. BOSMAN.....	22
5.5. ZÁVĚR.....	26
6. POSTAVENÍ PROFESIONÁLNÍHO HOKEJISTY, SOUČASNÁ PRAXE.....	28
6.1. SUBJEKTY VZTAHU.....	28
6.1.1. Právní postavení sportovního klubu.....	28
6.1.2. Právní postavení profesionálního hráče.....	29
6.2. VZÁJEMNÝ VZTAH PROFESIONÁLNÍ HRÁČ – SPORTOVNÍ KLUB.....	31
6.2.1. Vztah hráč – klub jako vztah obchodněprávní.....	31
6.2.1.1. Sportovní činnost jako živnost.....	32
6.2.1.2. Shrnutí.....	36
6.2.2. Vztah hráč – klub jako vztah občanskoprávní.....	37
6.2.2.1. Obsah „hráčské smlouvy“.....	38
6.2.2.2. Shrnutí.....	48
6.2.3. Vztah hráč – klub jako vztah pracovněprávní.....	49
6.2.3.1. Exkurs ke švarc-systému.....	50
6.3. RIZIKA VYPLÝVAJÍCÍ ZE SOUČASNÉHO STAVU.....	52
6.3.1. Neplatnost smluv.....	52
6.3.2. Postih podle zákonů o zaměstnanosti a o správě daní a poplatků.....	53
7. ŘEŠENÍ DE LEGE FERENDA.....	55
7.1. VYMEZENÍ PRACOVNĚPRÁVNÍHO VZTAHU DLE ZÁK. Č. 262/2006 SB.....	55
7.2. SPECIFICKÉ NÁROKY KOLEKTIVNÍCH SPORTŮ NA PRACOVNĚPRÁVNÍ ÚPRAVU.....	56
7.3. SMLUVNÍ VOLNOST DLE ZÁK. Č. 262/2006 SB.....	62
7.4. SPECIÁLNÍ ZÁKON O SPORTU.....	63
8. ZÁVĚR.....	66
9. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	69
10. PŘÍLOHA Č.1 – VZOROVÁ HRÁČSKÁ SMLOUVA.....	70

1. Předmluva

Tématem této diplomové práce je pracovněprávní postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech. Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si toto téma vybral, je skutečnost, že jsem byl ještě v nedávné době sám aktivní i profesionální sportovec působící v kolektivním sportu a v průběhu studia jsem se začal blíže zajímat o to, na jakém právním základě je postaven můj vztah ke sportovnímu klubu. V jeho zvolení mne následně utvrdilo, že téma vzájemného vztahu sportu a práva nebylo doposud v krátké historii ČR téměř odborně zpracováno a kromě, na naše poměry ojedinělé práce M. Králíka např. „Právo ve sportu“¹, neexistuje prakticky žádná současná česká odborná literatura, která by se tímto tématem zabývala. Z tohoto důvodu jsem byl v podstatě nucen při zpracování velké části této práce vycházet pouze z platných zákonů a z literatury, která však neřeší konkrétně oblast sportovních vztahů. To bylo na jedné straně pozitivní v tom smyslu, že jsem při zpracování diplomové práce nebyl příliš ovlivněn jinou literaturou, na druhé straně však chyběla možnost širšího srovnání učiněných závěrů. Dalším velmi podstatným důvodem mého rozhodnutí věnovat se v diplomové práci postavení profesionálního sportovce je skutečnost, že naše legislativa i současná praxe hrubě opomíjí tuto otázku a málokterá oblast je v tak opovážlivě zanedbaném stavu.

Při zpracování diplomové práce jsem volil následující strukturu zpracování. Zvolené téma jsem rozčlenil na pět hlavních dílů obsažených v částech 3 až 7. Ve třetí části jsem se zaměřil na vývoj právního postavení profesionálního sportovce v letech 1948-1990, kde jsem stručně nastínil vývoj v době komunismu, která popírala možnost profesionalismu ve sportu především z ideologických důvodů.

¹ Králík, M. Právo ve sportu. C. H. Beck, Praha 2001

Čtvrtá část je věnována pohledu na zvolenou problematiku z hlediska právní úpravy v letech 1990- 2007. Konkrétní dopad této úpravy je rozebrán ve čtvrté části diplomové práce.

Pátá část pojednává o problematice vztahů vznikajících při výkonu sportovní činnosti z pohledu tzv. „komunitárního práva“ a nejvýznamnějších rozhodnutí Evropského soudního dvora zabývajících se oblastí pracovního práva a sportu. Neboť Česká Republika se zavázala okamžikem přistoupení k Evropské unii k dodržování veškerého komunitárního práva, tzn. všech předpisů Evropských společenství, zahrnujících i zmíněná rozhodnutí Evropského soudního dvora, a to i přijatých přede dnem přistoupení. Z tohoto pohledu je tedy úprava zmíněných vztahů komunitárním právem bezprostředně závazná i v našich podmínkách a případný vzniklý nesoulad může mít pro zúčastněné subjekty nezanedbatelné následky.

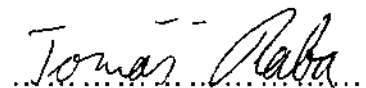
V části šesté jsem se pak pokusil popsat vzájemný vztah vznikající mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem při výkonu sportovní činnosti, a to jak z hlediska předpisů práva pracovního, ale i občanského a obchodního. Dále jsem považoval za vhodné věnovat se v této části smlouvě, kterou profesionální sportovec uzavírá se sportovním klubem.

Vzhledem k na první pohled ne příliš patrnému, ale ve skutečnosti značně širokému okruhu problematiky související s právním postavením sportovců, která svým rozsahem přesahuje mé možnosti a rozsah této diplomové práce, jsem se rozhodl věnovat především současné praxi uplatňované ve vztahu mezi profesionálními hráči ledního hokeje a sportovními kluby v České republice. Ve většině zemí je sportovec v tomto vztahu zaměstnancem a sportovní klub pak logicky zaměstnavatelem. V našich podmínkách se však sportovní kluby z mnoha důvodů snaží sportovce v rámci tohoto vztahu "zesamostatnit" a tato

situace pak přináší značné množství zajímavých právních problémů. Zároveň se z výše uvedeného důvodu budu ve své diplomové práci zabývat pouze vztahy vznikajícími v rámci kolektivních sportů, kde je situace z právního hlediska nejen jednoznačnější, ale současně i jednodušší.

Poslední sedmá část je zaměřena na vhodnost řešení právní úpravy de lege ferenda a možnostem které by mohl otevřít nový zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb.) účinný od 1.1.2007.

V Praze dne 20.04. 2007

Tomáš Raba

2. Úvod

Není to tak dávno, kdy byl přísně oddělen sport amatérský od sportu profesionálního, přičemž na olympijské hry a další soutěže neměli profesionální sportovci přístup. Vrcholných sportovních soutěží, v čele s olympijskými hrami, se totiž mohli účastnit pouze sportovci, kteří měli statut amatéra. Vzhledem k situaci, která v té době panovala nejenom u nás, by však slovo amatér mělo být použito spíše v uvozovkách, což dokresluje stav v bývalém Československu před "sametovou revolucí". Většina vrcholových sportovců byla v té době buďto členem resortních sportovních středisek (např. Dukla, Rudá hvězda a další), nebo sportovních klubů finančně zastřešovaných různými státními podniky, přičemž v obou případech byli sportovci formálně vedeni jako zaměstnanci těchto středisek nebo podniků. Za výkon sportovní činnosti jim oficiálně nebylo nic vypláceno a byli tudíž prezentováni jako amatéři. Ve skutečnosti však tyto sportovci do zaměstnání vůbec nedocházeli, nebo docházeli jen na kratší dobu, avšak mzdu pobírali v plné výši a byli tudíž odměňováni buď zcela nebo částečně za výkon sportovní činnosti.

S postupem doby a celosvětově vzrůstající sledovaností sportovních výsledků, byl vyvíjen značný tlak na profesionalizaci sportu, neboť veřejnost žádala neustálé zlepšování výsledků i výkonů, které by bez nejlepších sportovců světa bylo těžko myslitelné. Od olympijských her konaných v roce 1984 v Los Angeles se situace počala měnit. V souvislosti s rostoucím diváckým zájmem o sport, stoupala i atraktivita sportu pro reklamní účely. Důsledkem pak bylo nabízení obrovských částek za televizní přenosy ze sportovních soutěží a stále se stupňující tlak na atraktivitu a tím i povolení startu všech nejlepších sportovců bez ohledu na to, zda mají statut amatéra či profesionála. Tento stav si nakonec vynutil změnu sportovních pravidel a od olympijských her

konaných roku 1992 v Barceloně byl povolen na všech velkých soutěžích start sportovcům bez ohledu na to, zda jsou považováni za amatéry či profesionály.

Sport se stal díky jeho komercializaci továrnou na peníze. Letní olympijské hry v roce 1992 v Barceloně byly poslední hry, které byly takřka plně financovány ze státního rozpočtu pořádající země. Na financování olympijských her se počaly vydatně podílet soukromé nadnárodní firmy. Na vývoji sportu v rámci olympijského hnutí je názorně vidět jakým překotným vývojem prošel sport v posledních desítkách let. Sport přestal být pouhou tělesnou aktivitou a stal se postupně předmětem obchodu. Některé sportovní soutěže „populárních“ sportů jako například Liga Mistrů ve fotbale či Zlatá Liga v atletice jsou bez nadsázky téměř stroji na peníze, které jsou schopny produkovat obrovské zisky. Současný stav bychom tedy mohli označit za takřka absolutní zkomercializování sportu. Tato komercializace pochopitelně zasáhla po listopadu 1989 i sport v České republice a celé sportovní hnutí a dokonce donutila jednotlivé státy na tuto situaci reagovat. Některé státy věnují zákonné úpravě sportovní činnosti, jako podstatnému společenskému jevu, značnou pozornost a jiné naopak minimální. Česká republika se řadí bohužel spíše k těm zemím s minimální úpravou sportovní činnosti a postavení sportovců.

V právním řádu České republiky nebylo v minulosti, a dosud ani není, na oblast sportu téměř pamatováno. Jedinou speciální právní normou, která v současné době upravuje specifickou oblast sportu a tělesné výchovy v České republice je zákon č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu. Tato právní norma však upravuje pouze základy postavení sportu ve společnosti, vymezuje pojem sport, jenž pro účely zákona představuje všechny formy tělesné činnosti, které si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích

všech úrovní, a dále stanoví pouze rámcově úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a úkoly územních samosprávných celků, při podpoře sportu a vytváření podmínek pro sport.

Lze tedy říci, že se jedná o normu, která je svou povahou pouze deklaratorní, a která ve své podstatě vůbec neřeší faktické problémy, se kterými se sportovci i sportovní organizace ve své praxi potýkají. V českém právním řádu tak chybí právní předpis, který by např. definoval případy, kdy je sport zaměstnáním či jinou výdělečnou činností, který by odlišil veřejnou výuku a výcvik sportu od provozování organizovaného sportu výlučně na soukromé bázi a alespoň obecně a rámcově naznačil základní právní či alespoň faktické hranice mezi sportem rekreačním, amatérským či profesionálním. Právní předpis, jenž by určoval, kdo a za jakých podmínek může být provozovatelem soukromě organizovaného sportu a jaká je právní pozice (s důsledky zejména daňovými, veřejného pojištění, důchodového pojištění atd.) těch sportovců, pro které sport ještě není a ani být nemůže zdrojem vlastní obživy, přestože jsou jinak na základě své „vůle“ předmětem systematické a trvalé výuky a výcviku ve společnosti zřízené podle soukromého práva. Současně by upravil postavení těch sportovců, pro které je sport již zdrojem vlastní obživy a jejichž „vlastní sportovní projev a samotná fyzická existence“ mohou být a také jsou předmětem soukromoprávních vztahů mezi třetími osobami v rámci činnosti, kterou by šlo charakterizovat jako výkon určitého povolání.

Za této situace nezbyvá sportovcům a sportovním organizacím než se při své činnosti řídit obecně závaznými právními předpisy, především občanským a obchodním zákoníkem. Dalšími právními normami, které musí sportovci i sportovní organizace respektovat jsou zejména celý soubor daňových předpisů (zákon o dani z příjmů, zákon o dani z přidané hodnoty, smlouvy o zamezení dvojího zdanění, atd.), zákoník práce, zákon o zaměstnanosti, zákon o účetnictví, živnostenský zákon atd. Tento

stav však zdaleka není ideální a v praxi přináší mnoho problémů. Při posuzování konkrétních situací vzniká mnoho nejasností, nepřesností a mezer, z nichž jen některé lze aspoň trochu uspokojujícím způsobem odstranit výkladem. Časté jsou situace, kdy výklad konkrétního problému je zcela protichůdný a i renomovaní autoři, s použitím všech dostupných výkladových pravidel, se dopracují pouze k tomu, že po důkladném rozboru v úvahu přicházejících ustanovení nastíní pouze některé možné směry a způsoby řešení a učiní závěr, že jednoznačného výsledku se dopracovat nelze a bude až na judikatuře soudu, aby se přiklonila k tomu či onomu řešení a učinila tak konec dosavadní právní nejistotě.

Pominout nelze rovněž skutečnost, že další komplikaci do této oblasti sportovního prostředí přináší nutnost téměř ve všech sportovních odvětvích respektovat značné množství sportovních norem, pravidel či jiných sportovních předpisů. Tyto mají charakter dobrovolně přijatých soukromých pravidel či směrnic, často s mezinárodním prvkem, kdy navíc nejen že není jasně dán vzájemný vztah těchto sportovních pravidel a právních norem, ale často jsou tato sportovní pravidla v přímém rozporu s platnými právními normami. Toto vše společně pak tvoří pro všechny subjekty činné v této oblasti navýsost nepřehledné a komplikované prostředí, což jistě nepřispívá k právní jistotě osob, které se v oblasti sportu pohybují a vykonávají zde svou činnost.

Jednoznačná není ani samotná definice fyzické osoby – sportovce. Pod tento pojem lze totiž zahrnout několik variant subjektů s rozličnými právními poměry a postavením. Nejčastěji bývají sportovci rozdělováni na amatéry a na profesionály. Za profesionála bývá označován sportovec, který provozuje vrcholový sport na špičkové úrovni za úplatu a sportovní činnost je pro něj obživou. Amatérem se pak rozumí sportovec, který provozuje sport ve svém volném čase a nepobírá za to žádnou odměnu. Výjimkou

mohou být výhry ze soutěží. Mezi těmito dvěma protipóly se pak pohybuje značný počet sportovců, provozujících tzv. výkonnostní sport, obvykle až po svém občanském povolání, kteří však pobírají odměny a podpory nejrůznějšího druhu a výše a bývají označováni jako neamatéři.

Jak již bylo řečeno, problematika související s právním postavením sportovců je značně široká a přesahující možnosti této práce. Proto se budu zabývat pouze vztahy vznikajícími v rámci kolektivních sportů, kde je situace z právního hlediska nejen jednodušší ale zároveň i jednoznačnější. Důraz bude věnován především současné situaci panující ve vztahu mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v České republice. Neboť na rozdíl od ustálené a obecně přijímané praxe v zemích EU, kde je tento vztah pojímán jako pracovněprávní, vzniklý mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, je v našich podmínkách tento vztah pojímán jako vztah občanskoprávní či obchodněprávní, kde sportovci jsou považováni za osoby samostatně výdělečně činné. Tato praxe pak sebou přináší značné množství zajímavých právních otázek.

3. Vývoj právního postavení profesionálního sportovce v letech 1948-1990

Postavení profesionálního sportovce v tomto období značně poznamenala ideologie komunistického režimu, jež neumožňovala právně uvažovat o sportovní činnosti jako o zaměstnání představujícím trvalý zdroj příjmů přes ústavněprávní limitu zakotvující povinnost pracovat se všemi právními důsledky plynoucími z jejího nedodržení². Ideologie čistého amatérismu nedovolovala uznat výkon sportovní činnosti za plnohodnotné zaměstnání, přestože režim kladl na sportovní úspěchy našich sportovců značný důraz a tyto úspěchy se snažil vždy náležitě politicky i propagandisticky využít. Zájem komunistického režimu na výsledcích sportovců názorně dokresluje vytváření center vrcholového sportu nebo v krajním případě státem řízený doping (ač u nás nedostatečně zdokumentován, jeho existence je dovolím si tvrdit nesporným faktem).

Přese všechny tyto skutečnosti nebyla právní úprava postavení sportovce koncepční. Tato nekonceptnost měla výrazný vliv i na vývoj po roce 1990 z důvodu absence nových právních úprav. Nejdůležitější zákonné i podzákonné normy týkající se sportu v tomto období řešily převážně pouze institucionální a organizační otázky, nikoli faktické postavení sportu či postavení profesionálního sportovce ve společnosti. Mezi důležité zákonné normy z let 1948-1990 týkající se sportu můžeme řadit:

- 1) zákon Národního shromáždění č. 187/1948 Sb., o státní péči o tělesnou výchovu a sport
- 2) zákon č. 71/1952 Sb., o organizaci tělesné výchovy a sportu

² Králík M., Analýza právního postavení amatérského a profesionálního sportovce v kolektivních sportech de lege lata a de lege ferenda (vybrané otázky) str. 23, říjen 2003 (nevydáno)

3) zákon č. 68/1956 Sb. o organizaci tělesné výchovy

Z mezinárodního práva jež ovlivňovalo právní postavení sportovce můžeme zmínit dvoustranné mezinárodní smlouvy týkající se kulturní spolupráce a mezinárodní smlouvy zabraňující dvojímu zdanění.

Jak již jsem podotkl výše v dané atmosféře nebylo možné vykonávat sportovní činnost jako řádné zaměstnání dle zákona č. 65/1965 Sb. zákoníku práce. Do doby kdy sportovní činnost mohla být vykonávána v mimopracovní době nečinila větších praktických problémů. Sportovní činnost byla jednoduše vykonávána ve volném čase a sportovci si na svá utkání či závody brali dovolenou či neplacené volno, popřípadě si napracovávali svou absenci v zaměstnání. S růstem konkurence a úrovně u téměř všech sportů nastal problém jak udržet výkonnost na špičkové úrovni a přitom zachovat postulat amatérismu. Bylo jasné, že sport na špičkové úrovni už nelze praktikovat jen tak po práci. Režim proto zachoval konstrukci, že každý sportovec má své civilní zaměstnání vykonávané dle zákoníku práce a s ohledem na ustanovení tehdy platného §124 odst. 1,2 zákoníku práce o překážkách v práci z důvodů obecného zájmu je uvolňován k provozování sportovní činnosti. Ustanovení § 124 odst. 1,2 z. č. 65/1965 vymezovalo uvolňování pracovníků takto: *Organizace poskytne pracovníku pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí, občanských povinností a jiných úkonů v obecném zájmu, pokud tuto činnost nelze provést mimo pracovní dobu. Krátkodobě uvolněnému pracovníku poskytne náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku zpravidla organizace, u níž je v pracovním poměru. Pracovníku uvolněnému dlouhodobě pro výkon veřejné funkce nebo pro jinou činnost pro společenskou organizaci poskytne organizace, pro kterou byl uvolněn, přiměřenou odměnu, která se posuzuje jako mzda; náhrada mzdy od organizace, u níž je*

v pracovním poměru, mu nepřísluší. Jiný úkon v obecném zájmu definovalo usnesení vlády z 21.8.1963, č. 728 mezi které mimo jiné náleželo také : plnění povinností sportovního reprezentanta ČSSR a jeho trenéra na základě individuálního požadavku ÚV ČSTV dále účast i jiných předních sportovců na mezinárodní akci v rozsahu vyžádaném ústředním nebo nižším výborem ČSTV, popřípadě tělovýchovnou jednotou a dále účast předních sportovců v mistrovských i jiných soutěžích, zařazených ve sportovním kalendáři schváleném příslušným výborem ČSTV. Velmi podobně upravila uvolňování sportovců příloha zákona č. 236/1988 Sb. o jiných úkonech v obecném zájmu. Zmíněný náznak profesionalismu byl však negován skutečností, že výkon činností v obecném zájmu měl být realizován pokud možno mimo pracovní dobu a pracovní doba měla být narušena jen ve zcela nezbytném rozsahu, např. v důsledku delší cesty k soupeři, s ohledem na podmínky sportovně-technického rozpisu u několikadenních turnajů nebo závodů. apod. V tomto ohledu byla odpovědnost kladena na příslušné řídicí orgány ČSTV, jež měly dbát, aby uspořádání sportovních akcí co nejméně zasahovalo do pracovního procesu. Sportovcům, jež zaměstnavatel uvolnil v souvislosti se sportovní reprezentací nebo účastí na sportovních soutěžích a akcí na základě usnesení vlády č 728/63, bylo poskytováno volno v nezbytně potřebném rozsahu, přičemž v dobové literatuře bylo zdůrazňováno, že od příležitostně uvolňovaných sportovců se očekává, že „této možnosti nebudou zneužívat, že svou nepřítomnost na pracovišti sníží na zcela nezbytnou míru a vynahradí ji zvýšeným pracovním úsilím, svědomitým plněním svých pracovních úkolů, popřípadě podle okolností i napracováním zameškané pracovní doby“³.

Postupem doby bylo zjištěno, že koncepce krátkodobého uvolňování není pro vrcholovou sportovní činnost dostatečná.

³ tamtéž, str. 26

Začalo se proto v praxi více využívat ustanovení o dlouhodobém uvolňování dle § 124 odst. 2 věta druhá - *pracovníku uvolněnému dlouhodobě pro výkon veřejné funkce nebo pro jinou činnost pro společenskou organizaci poskytne organizace, pro kterou byl uvolněn, přiměřenou odměnu, která se posuzuje jako mzda; náhrada mzdy od organizace, u níž je v pracovním poměru, mu nepřísluší*. To se v praxi projevilo tím, že např. formálně zaměstnaný elektrikář v Tesle Pardubice (mimo jiné vynikající lední hokejista) byl dlouhodobě uvolněn z výkonu pracovní činnosti pro jinou činnost pro společenskou organizaci a za tuto činnost mu tato organizace poskytovala odměnu. O těchto pracovnících sice často věděl celý podnik, že jsou jejich kolegové slavní sportovci, ale prakticky je nikdo nikdy na pracovišti neviděl. Samozřejmě pominuli známé fotografie z prvomájových průvodů či jiných oficiálních akcí, kde většinou kráčeli přední sportovci v čele průvodu svého formálního zaměstnavatele. Uvedená situace vedla k uzavírání tzv. statutárních smluv (pravděpodobně smlouvy občanskoprávní), které definovaly vztah sportovce k organizaci pro kterou vykonával činnost mimo svůj oficiální pracovní poměr, již byl i následně placen. Oficiální pracovní poměr v podstatě zastřešoval deklarovanou koncepci sportovce amatéra, neboť pro výkon sportu jako pracovní činnosti v ní nebylo místo. A dále z oficiálního pracovního poměru se vycházelo pro potřeby sociálního a důchodového zabezpečení.

4. Vývoj právního postavení profesionálního sportovce v letech 1990-2007

V této části bych rád pouze krátce nastínil vývoj právní úpravy v letech 1990-2007 z pohledu tuzemského práva. Rozbor podle mne podstatných ustanovení bych rád provedl ve šesté části diplomové práce.

Současná právní úprava je ve značně neutěšeném stavu a i renomovaní odborníci se někdy neshodnou na možnosti řešení problémů v otázkách týkajících se postavení profesionálního sportovce. Nejzajímavější na tomto stavu je, že zákonodárci popřípadě vláda jako nejčastější předkladatel návrhů nových předpisů byli schopni řešit pouze otázky daňové a vymezením profesionálních sportovců, jejich postavením zda jsou zaměstnanci či osobami samostatně výdělečně činnými se téměř nezaobírali a ani nezaobírají. Odpovědné instituce se tedy chovají dodnes značně macešsky.

Kdo to vlastně profesionální sportovec je? Ač se zdá odpověď být jednoduchá opak je pravdou. Vše počíná problémem jak definovat sport. A tyto problémy se přenáší i do vymezení sportovce. Přesto považuji za vcelku výstižnou definici: *Profesionální sportovec je osoba, která svou činnost vykonává soustavně, za účelem dosažení výdělku, přičemž tuto činnost vykonává jako své povolání.*⁴

Na právní postavení profesionálního sportovce v tomto období se vztahují, používají (někdy i neopodstatněně) nebo by měly vztahovat tyto nejdůležitější právní předpisy:

- 1) zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce
- 2) zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

⁴ Vaľa V.: K právnímu postavení sportovních oddílů a profesionálních sportovců . Časopis pro právní vědu a praxi, 1996, č. 2, str.332

- 3) zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- 4) zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- 5) zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- 6) zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- 7) zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na soc. zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- 8) zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- 9) smlouvy o zamezení dvojího zdanění např. s Kanadou 83/2002 Sb. m. s. či s USA 32/1994 Sb.
- 10) řada prováděcích předpisů k těmto jednotlivým zákonům

5. Profesionální sportovec a komunitární právo

Česká Republika se na základě Smlouvy o přistoupení ČR a dalších států k Evropské unii stala jedním z členských států EU a smluvní stranou smluv na kterých je EU založena. Podmínky přijetí byly stanoveny v Aktu o podmínkách přistoupení ČR a dalších států k EU, jehož článek 2. je tohoto znění: „*ode dne přistoupení se ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány Společenství a Evropskou centrální bankou přede dnem přistoupení stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek stanovených v uvedených smlouvách a v tomto aktu*“. Pro ČR se tak stalo závazným veškeré komunitární právo, včetně jeho výkladu podaném v doposud přijaté ustálené judikatuře Evropského soudního dvora.

Ačkoli EU v oblasti sportu dle základních smluv o ES žádné přímě kompetence nemá, významně zasahuje do této oblasti z titulu ustanovení základních smluv o ES, která upravují jiná odvětví než sport.

Jde zejména o ustanovení týkající se hospodářské činnosti a čtyř základních svobod EU (volný pohyb osob, zboží, kapitálu a služeb). Z těchto základních svobod jsou pro postavení profesionálního sportovce podstatné především volný pohyb osob upravený v čl. 39 a služeb upravený v čl.43,49 a 50.

Pokud vznikne spor ohledně správné aplikace článku smlouvy nastupuje pravomoc Evropského soudního dvora. ESD prověřuje správnou aplikaci smluv ES a sjednocuje jejich výklad. Mezi nejvýznamnější rozsudky ESD týkajících se problematiky této diplomové práce patří: Lawrie-Blum, Walrave a Koch versus UCI, Doná versus Mantero, Heylens, Bosman, Deliége, Lehtonen, Simutenkov, dále se budu věnovat některým z nich.

5.1. Lawrie-Blum⁵

Slečna Deborah Lawrie-Blum britská státní příslušnice sice nebyla profesionální sportovkyní, nýbrž učitelkou připravující se na své povolání v Bádensko-Würtembersku, nicméně tento fakt nezhodnocuje význam tohoto rozhodnutí pro tuto práci, neboť v rozhodnutí tohoto sporu ESD stanovil definici pojmu pracovník dle komunitárního práva s tím, že je třeba jej vykládat širokým způsobem na základě znaků charakterizujících pracovní poměr, a to z hlediska práv a povinností dotčené osoby. ESD stanovil nejdůležitější znaky pracovního poměru takto „(pracovní poměr) spočívá v tom, že pracovník během určité doby provádí plnění podle příkazů druhého, za které dostává odměnu“.

5.2. Walrave a Koch versus UCI⁶

Pánové Walrave a Koch, holandsští státní příslušníci, nabízeli jako motocykloví vodiči své služby za úplatu v rámci cyklistických závodů na středně dlouhé tratě. Své služby poskytovali na základě dohod s asociacemi vodičů, cyklistickými asociacemi a mimosportovními organizacemi (sponzory). Uvedené závody zahrnovaly i světové šampionáty, jejichž pravidla vytvářela Union Cycliste Internationale. Podle těchto pravidel mimo jiné “musí mít od roku 1973 jezdci udávající rychlost stejnou státní příslušnost jako cyklisté jedoucí za vodičem”.

Pánové Walrave a Koch považovali tato pravidla za odporující ustanovením Smlouvy EHS. Podali proto žalobu na prohlášení uvedených pravidel za neplatná s tím, že žalovaní budou povinni týmům složeným ze žalobců a cyklistů za vodičem, kteří nemají

⁵ rozsudek ESD ve věci 66/85, Deborah Lawrie-Blum v. Spolková země Bádensko-Wurtembersko, z 3.7.1986, SbSD 1986, 2121

⁶ rozsudek ESD ve věci 36/74 B.M.O. Walrave a E.N.J. Koch v. Mezinárodní cyklistický svaz, Královská holandská unie cyklistů a Španělská cyklistická federace, z 12.12.1974, SbSD 1974, 1405

holandskou státní příslušnost, umožnit účast na světových šampionátech za předpokladu, že tito cyklisté za vodičem mají státní příslušnost jiného členského státu.

V rozsudku tohoto případu ESD vyslovil tyto důležité zásady:

- a) Právo společenství se vztahuje na provozování sportu za předpokladu, že je provozován jako činnost ekonomická podle čl.2 Smlouvy. Jestliže mají takové činnosti charakter zaměstnávání za úplatu nebo poskytování služeb za úplatu, vztahují se na ně čl. 48-51 (nový čl. 39-42 volný pohyb osob) nebo čl. 59-66 (nový čl. 49-55 volný pohyb služeb), které konkretizují obecnou zásadu stanovenou v čl. 6 (nový čl. 12 zákaz diskriminace) Smlouvy.
- b) Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, stanovený články 6, 48 a 59 Smlouvy, se netýká vytváření sportovních družstev, zejména národních družstev, neboť složení těchto družstev je otázkou čistě sportovního rázu a netýká se tedy hospodářské činnosti.
- c) Zákaz diskriminace se vztahuje nejen na činnost veřejných orgánů (veřejné právo), ale také na právní předpisy jiného druhu, které upravují kolektivním způsobem námezdní práci nebo poskytování služeb (tzn. i soukromoprávní předpisy i jakékoliv autonomní řády různých soukromoprávních svazů, asociací apod.).
- d) Pravidlo nediskriminace se prosazuje při posuzování všech právních vztahů v každém případě, kdy se tyto vztahy, ať již z důvodu místa vzniku, nebo místa účinku, nacházejí na území Společenství.

5.3. Dona versus Mantero⁷

Pan Dona se dohodl s předsedou jednoho italského fotbalového klubu panem Mantero, že Dona sežene hráče pro Manterův klub a Mantero uhradí Dona jeho náklady. Dona sháněl hráče mimo jiné i v Belgii, Mantero tyto hráče nepřijal a odmítl i uhradit náklady Dona vynaložené s tím, že italský fotbalový svaz neumožňuje zaměstnat hráče z jiných zemí. V následném sporu se Dona dovolával rozporu předpisů italské fotbalové federace s články 6, 48, 59 (nyní čl. 12, 39, 49) Smlouvy. A tak se tato otázka dostala před ESD, který v tomto případě opět zdůraznil, že diskriminace z důvodu národnosti je nepřijatelná a že tato diskriminace nemůže být založena jak na akcích veřejných orgánů tak ani osob soukromého práva. Mají-li profesionální hráči státní příslušnost některého členského státu, vztahují se na ně základní svobody Společenství volného pohybu osob a služeb vyjádřené ve Smlouvě.

5.4. Bosman⁸

Pravděpodobně nejznámější případ týkající se sportovní problematiky, který řešil ESD. V odborné literatuře mu byla věnována dosti podrobná pozornost. Přestože ESD nevyslovil ve svém rozhodnutí nic nového či převratného a pouze pokračoval v konstantní judikatuře, vyvolal případ Bosman ve své době značnou pozornost ba až hysterii některých sportovních kruhů, které vnímaly toto rozhodnutí jako zásadní průlom do jimi

⁷ rozsudek ESD ve věci 13/76 Gaetano Dona v. Mario Mantero, ze 14.7.1976, SbSD 1976, 1333

⁸ rozsudek ESD ve věci C-415/93 Union Royale belge des sociétés de football association ASBL aj, v. Jean-Marc Bosman, z 15.12.1995, SbSD 1995 I-4921

presumované autonomie sportu. Je nutno poznamenat, že tato takzvaná autonomie sportu byla výhodná především pro jednu stranu a to pro kluby, federace, asociace atd., zatímco pro druhou stranu profesionální sportovce byla značně nevýhodná.

Okolnosti případu Bosman - Podle pravidel Belgické fotbalové asociace (URBSFA), která odpovídala pravidlům stanoveným Evropskou fotbalovou asociací (UEFA), muselo být při přestupu profesionálních fotbalových hráčů z jednoho klubu do druhého, v rámci nebo mimo Belgie, splněno množství podmínek, zejména zaplacení "přestupního poplatku" a dodržení "národnostní klauzule". Přestupní poplatek je platba, kterou původní klub požaduje od nového. Národnostní klauzule omezuje počet hráčů (cizinců) při oficiálních soutěžních utkáních.

Bosman, profesionální fotbalista z Belgie, byl zaměstnán RC Liège, belgickým prvoligovým klubem. Po vypršení pracovního kontraktu mu bylo umožněn přestup do US Dunkerque ve Francii za přestupní poplatek 1.200.000 belgických franků. Nicméně, RC Liège začal pochybovat o solventnosti US Dunkerque, od přestupu upustil a zabránil tak Bosmanovi v získání zaměstnání v US Dunkerque. Jelikož mu žádný z evropských klubů nečinil nabídku, pan Bosman nakonec podepsal kontrakt s Olympic de Charleroi, belgickým klubem třetí ligy, kde Bosman obdržel mnohem horší plat, než by tomu bylo v klubu US Dunkerque.

Pan Bosman následně podal žalobu na RC Liège, URBSFA a UEFA m.j. o náhradu škody, která vznikla aplikací přestupových pravidel.

Belgický odvolací soud usoudil, že rozsudek závisí na otázce, zda přestupová pravidla a národnostní klauzule jsou slučitelné s články 48, 85 a 86 (nyní čl. 39, 81 a 82) Smlouvy. Řízení přerušil a podle článku 177 Smlouvy otázku postoupil Soudnímu dvoru.

V rozsáhlém rozsudku se Soud vyjádřil k řadě fundamentálních aspektů týkajících se svobody pohybu. ESD

posuzoval, zda přestupní poplatek a národnostní klauzule jsou slučitelné s článkem 48 (nyní čl. 39 volný pohyb osob) Smlouvy ES. Jelikož odpověď byla negativní, ESD nepovažoval za nutné dále zkoumat jejich slučitelnost s články 85 a 86 (nyní čl. 81, 82 pravidla soutěže). Soud již rozhodl v případech Walrave a Doná, že sport spadá pod komunitární právo, pokud představuje ekonomickou aktivitu (čl. 2 Smlouvy), jak je tomu zejména v případě profesionálních a poloprofesionálních fotbalistů. Rozhodnutí ve věci Walrave také stanovilo, že základní svobody podle Smlouvy ES zakazují nejenom omezení přijatá členskými státy, ale rovněž ta, která jsou přijatá soukromými organizacemi v rámci jejich právní autonomie. *„Ustanovení Smlouvy vztahující se k volnému pohybu osob mají usnadnit, aby občané Společenství mohli vykonávat rozličné profesní aktivity po celém Společenství a zabránit opatřením, která by občany EU znevýhodnila, když si přejí vykonávat nějakou ekonomickou aktivitu na území jiného členského státu”* (Stanton; Singh). *“V tomto kontextu mají občané členských států právo odvozené přímo ze Smlouvy opustit zemi svého původu a vstoupit na území jiného členského státu a pobývat tam, aby mohli provádět ekonomickou aktivitu”* (Roux; Singh). *“Ustanovení, která brání příslušníku členského státu nebo ho odrazují opustit svou zemi za účelem výkonu práva na svobodu pohybu proto představují překážku tomuto právu i když jsou platná bez ohledu na příslušnost dotčeného občana”* (Masgio). Pokud podle těchto zásad nějaký vnitrostátní nebo soukromý předpis je překážkou svobodného pohybu, může být ospravedlněn pouze tehdy, je-li jeho cíl slučitelný se Smlouvou a nejde-li nad to, co je nezbytné k dosažení cíle (Kraus; Gebhard). Soud shledal, že přestupová pravidla stejně jako národnostní klauzule jsou překážkami svobodného pohybu. Přestupová pravidla jsou překážkou svobodného pohybu, protože brání profesionálnímu hráči ve výkonu jeho aktivit v novém klubu v jiném členském státě, pokud není

zaplacen bývalému klubu poplatek za přestup, i když již není vázán smlouvou. Jelikož pravidla přestupu přímo ovlivňují přístup hráče na pracovní trh, skutečnost, že se primárně vztahují na dva kluby je irelevantní stejně jako skutečnost, že se aplikují i na přestupy v rámci jednoho státu.

Fotbalové asociace argumentovaly m.j. tím, že přestupová pravidla jsou oprávněná, jelikož mají za cíl povzbudit fotbalové kluby k hledání nových talentů, přičemž přestupní poplatky je druhem odměny za výchovu hráče atd. Soud tuto argumentaci odmítl s tím, že výhled přestupního poplatku je příliš vzdálený a že stejného cíle je možno dosáhnout stejně účinně jinými prostředky. Národnostní klauzule překáží volnému pohybu, jelikož omezuje počet hráčů, kteří mohou hrát oficiální zápasy. I když toto omezení se přímo nedotýká zaměstnávání zahraničních hráčů, *“zjevně omezuje příležitosti k zaměstnání dotčeného hráče”*. *“Za těchto okolností není možno národnostní klauzuli považovat za slučitelnou s článkem 48 Smlouvy, jinak by článek byl zbaven svého praktického účinku a základní právo volného přístupu na pracovní trh, které Smlouva propůjčuje individuálně každému pracovníku Společenství, by bylo negováno (Unectef)”*.

Vzhledem k tomu, že dotčené osoby mohly rozumně spoléhat na platnost přestupových pravidel a s ohledem na vážné důsledky jejich anulování, Soud ve shodě s předchozí judikaturou (viz Barber) výjimečně omezil časovou působnost svého rozhodnutí pouze pro futuro.

Po vynesení rozsudku, který jasně ukázal kde končí takzvaná autonomie sportu se vyskytla řada snah jak relativizovat jeho dopad. Počínaje tzv. gentlemenскими dohodami mezi kluby o užívání národnostní klauzule a konče otázkami ohledně okolností v rozsudku ESD neřešených (viz odstupné při vnitrostátních přestupech).

5.5. Závěr

ESD ve své judikatuře vymezil pojetí pracovního poměru a následně i pojetí profesionálního sportovce dle komunitárního práva, které je společné jak pro sporty kolektivní tak pro sporty individuální. Profesionálním sportovcem dle komunitárního práva je fyzická osoba, která se výkonem svojí sportovní činnosti podílí na hospodářské činnosti právnické osoby nebo fyzické osoby nebo výkonem svojí sportovní činnosti vytváří předpoklady pro jiné hospodářské plnění bez ohledu zda je činnost prováděna v rámci závislé činnosti či v rámci poskytování služeb. Zde je nutno poznamenat, že ESD rozlišuje profesionální sport vykonávaný jako činnost závislou a sport vykonávaný mimo rámec činnosti závislé. Pod profesionální činnost sportovců vykonávanou jako závislou lze podřadit většinu kolektivních sportů (výjimky např. atleti v Armádních klubech), přičemž sportovci vykonávající závislou činnost jsou považováni za zaměstnance. Pod profesionální činnost sportovců vykonávanou mimo rámec závislé činnosti lze podřadit většinu individuálních sportů. Tito profesionální sportovci jsou považováni za poskytovatele služeb.

S pojetím profesionálního sportovce v kolektivním sportu jako zaměstnance, dle judikatury ESD, ostře kontrastuje současný právní stav v České republice. Zavedená praxe a pořádky v českém kolektivním sportu např. fotbalu či ledním hokeji je v naprostém rozporu s judikaturou ESD tedy i právem ES. Je velmi závažná ignorace faktu, že jsme již 3 roky členy ES a právo ES u nás závazné je zcela účelově obcházeno. Oprávněně se domnívám, že je jen otázkou času kdy se některý z hráčů bude dovolávat svých práv a pomyslný domeček z karet spadne. K tomu prozatím nedošlo souhrou okolností, malým povědomím hráčů o svých právech a nechutí riskovat ukončení kariéry, které by jistě nastalo pokud by se tento hráč postavil proti všem zavedeným pořádkům, stejně jako

to nastalo u pana Bosmana, kdy mu tento postup zničil sportovní kariéru

6. Postavení profesionálního hokejisty, současná praxe

6.1. Subjekty vztahu

Kolektivní sporty, ať už v oblasti masového, výkonnostního nebo vrcholového sportu, jsou provozovány ve své organizované podobě v klubech, které se seskupují do národních svazů (asociací),

Každé sportovní utkání organizované pod vedením národní asociace musí být sehráno mezi dvěma kluby, které jsou členy této asociace, nebo jsou členy přidružených či vedlejších asociací. Kluby sestavují pro účast ve sportovních utkáních družstva, která jsou složena z hráčů registrovaných pro každý klub národní asociací. V nejvyšších soutěžích kolektivních sportů jsou tato družstva složena z profesionálních hráčů, kteří jsou zpravidla jako takoví zapsáni u své národní asociace. Sportovní kluby pak zajišťují výkon své sportovní činnosti na základě smluvních vztahů, které s jednotlivými profesionálními hráči uzavírají.

6.1.1. Právní postavení sportovního klubu

Sportovní kluby mohou být ze své podstaty pouze právními osobami. Základní úpravu právnických osob obsahuje zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů ve svém § 18. Toto ustanovení vyjmenovává některé z těchto možných forem a odkazuje na další právní předpisy.

Až do nedávné doby využívaly všechny sportovní organizace působící České republice formu občanských sdružení vzniklých podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů. S postupnou komercionalizací sportu a s tím spojeným přílivem peněz, především do sportů divácky atraktivních,

se tato právní forma pro některé sportovní kluby začala stávat nevyhovující a postupně začaly vznikat sportovní kluby mající právní formu obchodních společností.

V současné době tedy v oblasti vrcholového kolektivního sportu působí vedle klubů, které mají výše zmíněnou formu občanského sdružení i sportovní kluby, které mají podobu obchodních společností založených a fungujících podle příslušných ustanovení zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů. Nejčastěji používanou formou takových obchodních společností je společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Bez ohledu na různou právní formu takových subjektů se však jejich povaha fungování a podmínky jejich činnosti v oblasti sportu příliš vzájemně neliší.

6.1.2. Právní postavení profesionálního hráče

Druhým subjektem posuzovaného vztahu je fyzická osoba-profesionální sportovec. Profesionálem bývá označen sportovec, který provozuje vrcholový sport na špičkové úrovni za úplatu a sportovní činnost, kterou by šlo charakterizovat jako výkon určitého povolání, je pro něj obživou. Každá osoba má v zásadě možnost vykonávat své povolání buď v závislém vztahu nebo jako osoba samostatná. K tomu však musí být nadána odpovídající právní způsobilostí.

Právní způsobilostí se rozumí jednak způsobilost k právům a povinnostem a jednak způsobilost k právním úkonům,⁹ přičemž existuje rozdíl v tom, jak je právní způsobilost pojímána v občanskoprávních a jak v pracovněprávních vztazích. Obecnou způsobilost k právům a povinnostem, neboli právní subjektivitu,

⁹ K tomu Knapp, V., Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J., Macková, A., Mikeš, J., Radvanová, S., Občanské právo hmotné, svazek I. CODEX, Praha 1997, str. 125

upravuje zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník). Právní subjektivitou nazýváme způsobilost subjektu mít práva a povinnosti, tzn. schopnost nabývat práva a povinnosti a vystupovat v právních vztazích pod vlastním jménem, u fyzických osob vzniká narozením. Způsobilostí k právním úkonům naproti tomu rozumíme schopnost fyzické osoby vlastními úkony nabývat práva a brát na sebe povinnosti. Tato způsobilost v občanskoprávních vztazích vzniká v plném rozsahu zletilostí, tj. dovršením 18 roku, nebo před dosažením tohoto věku uzavřením manželství. Nezletilí pak mají způsobilost pouze k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku. V oblasti sportu je tato skutečnost významná, neboť nezanedbatelná část právních vztahů je právě právním vztahem mezi sportovní organizací a nezletilým.

Odlišně je řešena právní způsobilost fyzických osob v pracovněprávních vztazích. Fyzické osoby mohou vystupovat v těchto vztazích v různém postavení, přičemž v posuzovaném vztahu připadá v úvahu postavení profesionálního sportovce jako zaměstnance. Pracovněprávní subjektivita zaměstnance je upravena v zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů, který ve svém ust. § 6 stanoví, že způsobilost fyzické osoby, zaměstnance, mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti a způsobilost vlastními právními úkony nabývat těchto práv a brát na sebe tyto povinnosti vzniká dnem, kdy fyzická osoba dosáhne 15 let, pokud není zákonem stanoveno jinak. Tato úprava pracovněprávní subjektivity zaměstnanců je platná pro všechny druhy pracovněprávních předpisů, nelze jí nikoho zbavit ani ji nelze nikým omezit.¹⁰

¹⁰ K tomu Galvas, M a kol. Pracovní právo. MU, Brno 2001, str. 100 - 103

6.2. Vzájemný vztah profesionální hráč – sportovní klub

Při pokusu o zařazení právních vztahů vznikajících mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech lze dojít k závěru, že v zásadě přicházejí v úvahu tři možnosti. Může se jednat o vztahy obchodněprávní, občanskoprávní, nebo pracovněprávní. K zodpovězení otázky, o který z těchto druhů právních vztahů se v posuzovaném vztahu hráč - klub jedná, je potřeba porovnat obsah zkoumaného vztahu, tj. vzájemná práva a povinnosti vyplývající z výkonu vlastní sportovní činnosti se znaky, které jednotlivé druhy právních vztahů charakterizují.

6.2.1. Vztah hráč – klub jako vztah obchodněprávní

Z hlediska možného zařazení vztahu hráč – klub mezi obchodní závazkové vztahy je rozhodné, zda je možné považovat sportovní činnost vykonávanou profesionálními sportovci v kolektivních sportech za podnikání ve smyslu ust. § 2 odst. 1 obchodního zákoníku a zda je tudíž možné považovat tyto sportovce za podnikatele podle uvedeného zákona. Platí totiž podmínka, že určitá činnost může být podnikáním pouze v případě, že je prováděna podnikatelem.¹¹

Výčet osob považovaných podle ust. § 2 odst. 2 obchodního zákoníku za podnikatele je následující:

- 1) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- 2) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění
- 3) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,

¹¹ K tomu Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2005, str. 6

- 4) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Vzhledem ke skutečnosti, že sportovec je fyzickou osobou, přicházejí v úvahu možnosti uvedené pod písmeny b) až d). Osobou zapsanou do obchodního rejstříku by totiž podle ust. § 34 odst. 1 písm. c) a odst. 2 obchodního zákoníku mohl být pouze tehdy, pokud by spadal mezi osoby uvedené pod písm. b) - d). Z těchto možností pak můžeme vyloučit možnost d), zemědělskou výrobu, která nepřipadá v souvislosti se sportovní činností v úvahu. A sportovní činnost nelze podřadit ani pod pojem podnikání na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů, neboť v současnosti neexistuje právě ten zvláštní předpis, na základě kterého by mohlo být sportovci vydáno oprávnění k podnikání. Můžeme tedy vyloučit i osoby uvedené pod písm. c) a zbývá jediná možnost, totiž zařadit profesionální sportovce mezi osoby uvedené pod písm. b), tedy mezi osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění.

6.2.1.1. Sportovní činnost jako živnost

Podmínky živnostenského podnikání upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů (živnostenský zákon), který ve svém ust. § 2 definuje živnost jako *soustavnou činnost, která je provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek zákonem stanovených*. Aby určitá činnost byla živností, musí splňovat těchto pět hlavních znaků a dále všeobecné a podle druhu živnosti i zvláštní podmínky provozování živnosti stanovené živnostenským zákonem. Všeobecné podmínky provozování živnosti upravuje ust. § 6 odst. 1 živnostenského zákona a jsou jimi dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a dále tzv. bezdlužnost vůči státním

orgánům.

Živnostenský zákon dělí podle ust. § 9 živnosti na koncesované a ohlašovací. Živnosti ohlašovací jsou dále podle ust. § 19 děleny na živnosti řemeslné, vázané a volné. Živnosti koncesované jsou uvedeny v příloze č. 3, vázané v příloze č. 2 a volné v příloze č. 1 živnostenského zákona, přičemž se ve všech případech jedná o taxativní výčet. Zároveň ve svém ust. § 3 živnostenský zákon rovněž taxativně vymezuje, které činnosti živnostmi nejsou. Z uvedených taxativních výčtů lze zjistit, že ani v jednom z nich není činnost profesionálních sportovců uvedena a jakási "zkratka" k tomu, jak zjistit zda činnost těchto sportovců je či není živností a tudíž i podnikáním, přes uvedený výčet nevede.

Jedinou možností, která k zařazení sportovní činnosti profesionálních sportovců z hlediska živnostenského zákona zbývá, je tak živnost ohlašovací volná. Seznam živností volných je uveden v nařízení vlády č. 140/2000 Sb., kterým se stanoví seznam oborů živností volných ve znění pozdějších předpisů. V příloze tohoto předpisu lze pod číslem 118 nalézt obor živnosti nazvaný „organizování sportovních soutěží“ přičemž jedním z vymezených předmětů činnosti tohoto oboru živnosti je i „činnost sportovců“. Je otázkou, zda za takto vymezená živnost může být považována i posuzovaná jako činnost profesionálních sportovců v kolektivních sportech. Jestliže by takové zařazení uvedené sportovní činnosti bylo možné, bude nezbytné zjistit, zda tato činnost zároveň naplňuje znaky živnosti uvedené v ust. § 2 živnostenského zákona, tzn. soustavnost, samostatnost, provozování vlastním jménem a na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.

Jak již bylo uvedeno výše, aby určitá činnost byla živností, musí splňovat kumulativně všechny tyto znaky. Domnívám se, že pokud se týká soustavnosti a úmyslu dosáhnout zisk, není třeba o naplnění těchto znaků v případě činnosti profesionálních sportovců pochybovat. Zbývá tedy odpovědět na otázku, zda lze činnost

profesionálních sportovců v kolektivních sportech považovat za vykonávanou samostatně a zda je vykonávaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.

a. Samostatný výkon činnosti

Za samostatného lze považovat toho, kdo je oprávněn si sám organizovat svoji činnost a určovat pracovní dobu¹², kdo má možnost rozhodovat podle vlastní úvahy o místě a době vykonávání činnosti, kdo může sám organizovat svou činnost bez zařazení do organizační struktury jiné osoby, tedy jako účastník právních vztahů nevystupuje ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti.¹³ Při porovnání uvedených znaků samostatnosti s faktickým výkonem sportovní činnosti profesionálních sportovců v kolektivních sportech je zřejmé, že v jejich případě nelze o samostatnosti vůbec hovořit.

Mezi základní povinnosti sportovce patří povinnost účastnit se utkání klubu, povinnosti účastnit se tréninků a soustředění, nebo povinnost respektovat pokyny trenéra. Představitelé klubu a trenér jako zástupce klubu určují, kterých utkání klubu se má hráč zúčastnit a zda vůbec do utkání nastoupí, kdy a kde budou probíhat tréninky a soustředění a samotný průběh a náplň tréninků je určen pokyny trenéra. Za nedodržení povinností nebo neuposlechnutí pokynů jsou pak ukládány různé sankce.

Sportovec provozující kolektivní sport tedy nemá v žádném případě možnost rozhodovat o místě a době vykonávání své činnosti ani o jejím průběhu a nemá vliv na organizační strukturu klubu – nemůže si vybrat osobu trenéra ani jiného člena tzv. realizačního týmu. Vztah sportovec – klub je tak svým charakterem vztahem podřízeného vůči nadřízenému, kde sportovec vykonává

¹² Srovnej Peřikánová I., Plíva S., Příbyl Z., Černá S., Vít J., Zahradničková M., Obchodní právo, I díl, CODEX, Praha 1999, str. 52

¹³ Srovnej Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2005, str. 6

svou činnost na základě a podle pokynů klubu a za tuto činnost mu náleží sjednaná odměna. Hráčská smlouva uzavíraná mezi sportovci a kluby, ukládá navíc sportovci takový souhrn povinností, že lze dokonce říci, že profesionální sportovec má vůči svému klubu mnohem více povinností než zaměstnanec v závislém vztahu. Zatímco běžný zaměstnanec si po skončení pracovní doby může dělat téměř co chce, profesionální sportovec tuto volnost nemá, viz. např. sankce za porušování životosprávy, nadváhu, provozování jiných nebezpečných sportů atd., tj. jeho podřízenost vůči klubu je tedy dokonce větší než u „běžných“ zaměstnanců.

b. Výkon činnosti vlastním jménem

Pro posouzení toho, zda profesionální sportovci v kolektivních sportech vykonávají sportovní činnost vlastním jménem je vhodné vycházet z podstaty sportovního soutěžení.

Podstatou sportovních soutěží je to, že sportovci nebo sportovní kluby se spolu utkávají bezprostředně, tzv. tváří v tvář. Když nemá sportovec či klub soupeře, nemůže vykonávat svou činnost. V případě kolektivních sportů pak sportovec může realizovat svou činnost vlastně toliko prostřednictvím nějakého klubu. Při své účasti v utkáních vystupuje jménem klubu a (bez ohledu na okolnost, že své jméno má napsané na dresu) výsledek jeho činnosti (např. body za vítězství či postup do další fáze soutěže) se nepřičte jemu, ale klubu. Z tohoto pohledu tak sportovec provozující kolektivní sport vykonává sportovní činnost jménem někoho jiného.

c. Výkon činnosti na vlastní odpovědnost

Činností prováděnou na vlastní odpovědnost se dá nazvat taková činnost, při které příslušná osoba nese majetkoprávní

důsledky vyplývající z prováděné činnosti vůči třetím osobám.

Profesionální sportovec se zavazuje v hráčské smlouvě vykonat pro sportovní klub nějakou sportovní činnost, nenese však odpovědnost za to, zda požadovaný výsledek (např. zisk mistrovského titulu, udržení se v soutěži atd.) skutečně nastane. Sportovce nelze činit zodpovědným ani za to, že činnost nevykonal v jakési obvyklé kvalitě, např. nepromění v posledních minutách utkání pokutový kop či „jasnou“ šanci a sportovní klub tím přijde o značný zisk. Po sportovci však nelze požadovat, aby v takovém případě uhradil klubu náhradu škody. Lze tedy konstatovat, že za výkon sportovní činnosti v kolektivních sportech nenese odpovědnost profesionální sportovec, ale sportovní klub.

6.2.1.2. Shrnutí

Protože výkon sportovní činnosti provozované profesionálními sportovci v kolektivních sportech nenaplnuje tři z hlavních znaků živnosti, nelze ji považovat za živnost podle živnostenského zákona a tudíž ani za podnikání ve smyslu obchodního zákoníku. Profesionální sportovci v kolektivních sportech tak nejsou podnikatelé ve smyslu obchodního zákoníku a právní vztahy vzniklé mezi těmito sportovci a sportovními kluby nelze považovat za obchodní závazkové vztahy ani v případě, kdy sportovní klub má právní formu obchodní společnosti. Pokud by tedy smluvní strany chtěli, aby se jejich závazkový vztah řídil obchodním zákoníkem, bude nezbytné aby podle ust. § 262 odst. 1 obchodního zákoníku tuto vůli projevili výslovně ve smlouvě. Domnívám se však, že v takovém případě by se ale jednalo o zastírání skutečného obsahu právního úkonu podle ust. § 41a odst. 2 občanského zákoníku, protože, jak již bylo částečně naznačeno a jak bude ukázáno dále, vztah mezi profesionálním sportovcem v kolektivních sportech a sportovním klubem odpovídá svým charakterem podřízenosti a

nadřazenosti subjektů vztahu pracovněprávnímu.

6.2.2. Vztah hráč – klub jako vztah občanskoprávní

Jak bylo uvedeno výše, v České republice neexistuje speciální právní norma upravující právní postavení profesionálních sportovců, právní vztahy vznikající mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech nelze považovat za obchodněprávní a jak sportovci tak zejména kluby nemají z různých důvodů zájem pojímat tyto vztahy jako vztahy pracovněprávní. Z těchto důvodů se sportovní činnost profesionálních sportovců, kteří při výkonu své činnosti vstupují do majetkových vztahů, nejčastěji podřazuje po právní stránce pod režim občanského zákoníku. Vzniklý vztah je pak vztahem občanskoprávním, jehož charakteristickým znakem vyjádřeným ust. § 2 odst. 2 občanského zákoníku je rovné postavení subjektů vztahu.

Tak je tomu i v kolektivních profesionálních sportech provozovaných v České republice kde je „hráčská smlouva“ koncipována jako smluvní vztah dvou subjektů, které mají rovné postavení. Formálním projevem výše uvedeného přístupu v praxi je typizovaná podoba hráčské smlouvy kterou obě smluvní strany uzavírají jako tzv. smlouvu nepojmenovanou s odkazem na ustanovení § 51 občanského zákoníku, který v jediném paragrafu upravuje možnost uzavírání i takových smluv, které nejsou v občanském předpise zvlášť upravené a záleží tedy jen na smluvních stranách jakým způsobem vzájemně upraví svá práva a své povinnosti.¹⁴

¹⁴ K tomu Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 291

6.2.2.1. Obsah „hráčské smlouvy“

Aby bylo možné posoudit povahu právního vztahu, který vzniká na základě uvedené smlouvy, je třeba se alespoň stručně seznámit s obecným obsahem hráčské smlouvy, která upravuje vzájemná práva a povinnosti hráče profesionála vůči sportovnímu klubu a klubu vůči hráči. Pro ilustraci jsem zvolil typizovanou smlouvu používanou v naší nejvyšší hokejové soutěži¹⁵, na základě které lze celkem dobře dokumentovat současný stav, protože smlouvy používané v ostatních kolektivních profesionálních sportech provozovaných v České republice, tj. zejména ve fotbale, volejbalu, basketbalu atd., se od této příliš neliší a v podstatných částech jsou stejné. Hráčská smlouva se skládá z těchto částí:

- 1) obecné vymezení právního postavení klubu i hráče
- 2) odměna hráče
- 3) práva a povinnosti hráče a klubu
- 4) práva osobnostní povahy
- 5) postoupení práv a povinností
- 6-10) odměna hráče v případě jeho zdravotní nezpůsobilosti, výpověď smlouvy, smluvní pokuta, ukončení smlouvy a závěrečná ustanovení

Hráčská smlouva je v současnosti koncipována jako smluvní vztah podléhající režimu ust. § 51 občanského zákoníku jako tzv. nepojmenovaná smlouva“, což v praxi znamená, že zákon nestanovuje žádné základní obsahové náležitosti takové smlouvy a záleží tedy zcela na vůli smluvních stran, jaký bude obsah takové smlouvy. I pro takovou smlouvu ale samozřejmě platí ustanovení obecné části občanského zákoníku včetně jeho ust. § 39 který stanoví, že *neplatný je takový právní úkon, který svým obsahem*

¹⁵ Text této smlouvy je uveden v příloze diplomové práce

nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.

V úvodních ustanoveních hráčské smlouvy je obecně vymezeno právní postavení klubu i hráče. Asi nejdůležitějším ujednáním v této části smlouvy je to, že podle této smlouvy se profesionální hokejista považuje za osobu samostatně výdělečně činnou se všemi právy a povinnostmi z toho plynoucími a klub se považuje za výhradního vlastníka či uživatele fyzických a psychických schopností hráče v oblasti ledního hokeje.

V části druhé je stanovena odměna hráče a to buď tím způsobem, že je přímo v této části upravena, nebo tak, že odkazuje na dodatek ke hráčské smlouvě. Odměna se může skládat v zásadě ze tří základních složek – pevné odměny, prémie a odměny za uzavření smlouvy – tzv. podpisového bonusu.

Ve třetí části jsou podrobněji upravena vzájemná práva a povinnosti jak hráče, tak klubu, zejména povinnost klubu platit hráči sjednanou odměnu, vytvářet mu předpoklady pro jeho činnost a zajišťovat zdravotní péči a rehabilitaci, zatímco hráč je zejména povinen hrát hokej za klub, účastnit se utkání a tréninků, soustředění, udržovat se v dobré fyzické kondici, řádně se chovat při sportovní činnosti, atd. Dále podle této smlouvy nesmí hráč např. účastnit se sázek na „svůj“ klub, provozovat jinou výdělečnou činnost bez souhlasu klubu, vystupovat na veřejnosti bez souhlasu klubu či propagovat výrobky či služby, či nesmí bez souhlasu klubu provozovat žádné další sporty.

Čtvrtá část upravuje postoupení všech práv osobnostní povahy z hráče na klub, tj. zejména práva spojená se šířením jeho vyobrazení a filmových záznamů

Část pátá dále upravuje výměnu hráčů – tedy možnost klubu za splnění určitých podmínek postoupit práva a povinnosti ze smlouvy na jiný klub a to i bez souhlasu hráče.

V části šesté je upravena odměna hráče v případě jeho zdravotní nezpůsobilosti.

V části sedmé je upravena možnost výpovědi smlouvy ze strany hráče i klubu za splnění určitých podmínek z důvodů porušování práv a povinností uvedených ve třetí a čtvrté části smlouvy.

Konečně pak smlouva obsahuje ještě části osm až deset, které upravují smluvní pokuty, ukončení smlouvy a závěrečná ustanovení. Ujednání o smluvních pokutách je v praxi využíváno k vydávání zejména tzv. disciplinárních řádů, na základě kterých má klub právo ukládat hráči různé pokuty za neplnění jeho povinností podle hráčské smlouvy. Pokud jde o způsoby ukončení smlouvy, pak smlouva končí uplynutím doby, na kterou byla sjednána, dohodu účastníků, výpovědí smlouvy nebo neuplatněním opčního práva. Ze závěrečných ustanoveních je vhodné zmínit úpravu možnosti využití tzv. „opčního práva“ a to ať již klubem či hráčem, jakož i závazek obou stran řešit spory z vzniklé z této smlouvy nejprve prostřednictvím tzv. smírčího orgánu. V dalším pojednání se budu podrobněji věnovat institutům běžně užívaným v hráčské smlouvě, neboť s jejich uplatňováním je spojena celá řada zajímavých teoretických i praktických právních otázek.

a. Klauzule smírčího orgánu

Tímto ustanovením se stěžuje hráči dovolat se přímo u soudu svého práva. Tato skutečnost vyplyne již jen z pohledu na složení smírčího orgánu, zásadně v něm zasedají zástupci klubů a ty nelze považovat za nestranné pokud rozhodují spor mezi hráčem a klubem. Nicméně v tomto nespátřuji největší kámen úrazu. Za ten považuji dovětek (v příložené základní hráčské smlouvě neuvedený) vyskytující se často ve smlouvách profesionálních hráčů ledního hokeje ke smírčí komisi, že se hráč podřídí výroku komise,

rozhodnutí bude plně respektovat a rozhodnutí bude pro něj konečné. Dle mého názoru se nikdo nemůže předem vzdát svého ústavního práva na soudní přezkum smluvním ustanovením.

b. Výměna hráče „trejd“

Tedy možnost klubu vyměnit libovolného hráče do jiného klubu za jiného hráče či za finanční kompenzaci i bez jeho souhlasu přímo souvisí s problematikou hráčských smluv. Tyto výměny jsou velice zajímavé pro diváky, fanoušky a koneckonců i kluby, avšak méně pak již pro hráče samotné

Na úvod je vhodné poznamenat, že „trejdy“ jsou v profesionálních kolektivních sportech známy všude ve světě, a to ať již v NHL, NBA, či ostatních velkých profesionálních sportech v Severní Americe, nebo ve všech fotbalových ligách v celé Evropě. Všude se tedy kluby snaží si zajistit možnost libovolně podle vlastního uvážení nakládat s hráči jako se svým majetkem, bez ohledu na zájmy hráče, podle vlastních potřeb ať již sportovních, ekonomických či jiných. Jak je to však v životě běžné, skutečnost, že ve světě existuje určitá ustálená praxe neznámá, že by tato praxe byla bez dalšího plně aplikovatelná v České republice tak, aby po právní stránce nedocházelo k nejasnostem či přímo ke konfliktům se zákonem.

Jak již bylo dříve uvedeno, „hráčská smlouva“ pamatuje na možnost výměny hráče ve své čtvrté části označené jako „Postoupení práv a závazků“. Podle tohoto ustanovení je klub oprávněn postoupit svá práva a povinnosti z hráčské smlouvy jinému hokejovému klubu na dobu určitou či neurčitou. Jedinou podmínkou stanovenou v hráčské smlouvě je povinnost klubu chystanou výměnu předem hráči písemně oznámit, avšak k takové výměně se souhlas hráče nevyžaduje, což znamená, že klub může hráče vyměnit jen podle svého vlastního uvážení. Pro úplnost zbývá

dodat, že v přestupním řádu Českého svazu ledního hokeje (ČSLH) je pro tyto účely pro kluby upravena vzorová „smlouva o postoupení práv a povinností“ s odkazem na ustanovení § 51 občanského zákoníku. Tato úprava má však nejen jeden nedostatek, které jsou objektivně způsobilé vyvolat v lepším případě neúčinnost takového právního úkonu, v horším případě pak způsobit absolutní neplatnost takového postupu.

Základním problémem je, že na rozdíl od zahraniční praxe, kde jsou hráči považováni za zaměstnance klubu, jsou práva a povinnosti plynoucí z hráčské smlouvy podřízeny občanskému zákoníku. Základním rysem občanskoprávního vztahu je především rovnost účastníků. Za situace, kdy klub může podle vlastního uvážení bez ohledu na názor hráče převádět práva a povinnosti na jiný klub, lze stěží hovořit o rovnosti účastníků takového vztahu. Stěží představitelná je situace, kdy by jakýkoliv hráč na základě vlastního rozhodnutí převedl svá práva a povinnosti na jiného hráče, aby místo něj v klubu hrál lední hokej. Tato skutečnost je jen dalším argumentem pro názor, že vztah klub – hráč je po právní stránce spíše vztahem pracovněprávním a nikoliv občanskoprávním.

Dále nelze pominout ani skutečnost, že obsahem hráčských smluv nejsou jen práva klubu vůči hráči, ale zároveň tyto smlouvy obsahují i povinnosti klubů vůči hráči. Z tohoto důvodu je zřejmé, že v daném případě se tedy nejedná jen o smlouvu o postoupení práv, ale i o smlouvu o převodu povinností. Řečeno jinými slovy, pokud by mělo platně dojít k převodu práv plynoucích z hráčské smlouvy, muselo by dojít nejen k převodu práv, ale zároveň i všech povinností plynoucích pro klub z této smlouvy, když hráčská smlouva je svou povahou smlouvou vzájemnou, zejména kde povinnosti hráče hrát lední hokej odpovídá povinnost klubu hráči za tuto činnost zaplatit. Proto i kdybychom vyšli z předpokladu, že daný právní vztah je vztahem občanskoprávním, pak podle občanského

zákoníku (§ 531) je pro převzetí dluhu (tj. povinnosti k plnění) nutný souhlas věřitele. Z tohoto ustanovení tedy plyne, že bez souhlasu hráče, který je ve věci nároku na odměnu za vykonávanou činnost vůči klubu v pozici věřitele, není převod těchto povinností (dluhu) možný, tj. *bez souhlasu hráče ke změně klubu nedojde*. Jelikož účinky převzetí dluhu nastávají až od udělení souhlasu hráče jako věřitele, nelze do doby udělení tohoto souhlasu účinně převést práva plynoucí z hráčské smlouvy na jiný klub.

c. Odstupné

Pokud posuzujeme otázku trejdů nemůžeme vynechat problematiku odstupného za postoupení práv klubu k hráči na jiný klub. Jak jsem již naznačil v části 2. této diplomové práce v případě Bosman, vztahovalo se rozhodnutí ESD k odstupnému za přestup hráčů, kteří nejsou tzv. pod smlouvou. Tento konkrétní případ se týkal přestupu hráče z klubu z jednoho státu EU do jiného klubu z jiného státu EU. V tomto rozhodnutí vyjádřil ESD protiprávnost přestupních řádů v otázce odstupného za takového hráče.

Okolností, že se ESD vyjádřil pouze k mezistátním přestupům hráčů, kteří nejsou pod smlouvou, využívají sportovní funkcionáři nejen v ČR k dle mého názoru k chybné interpretaci, že pokud ESD odstupné za hráče, kteří nejsou pod smlouvou, uvnitř státu nezakázal, povolil ho. Je otázkou času kdy bude ESD s touto otázkou konfrontován. A dle mého názoru se ESD vysloví proti naznačené přestupní praxi kvůli rozporu s čl. 39 odst. 1 a 2 které stanoví *1) Volný pohyb pracovníků uvnitř Společenství je zajištěn 2) Volný pohyb zahrnuje, pokud jde o zaměstnávání, odměňování za práci a jiné pracovní podmínky, zrušení diskriminace mezi pracovníky členských států založené na státní příslušnosti*.

Pokud jednou vyslovil ESD diskriminaci založenou přestupními řády vysloví ji opět. Protože dle mého názoru došlo

k diskriminaci v případě Bosman tím, že hráč jako zaměstnanec neměl smlouvu se zaměstnavatelem, neměl tudíž zaměstnání (zdroj obživy) a přesto byl omezován přestupním řádem (povinnost zaplatit odstupné) na svých právech najít si zaměstnání jinde v EU. Vzhledem k ustanovení Smlouvy čl.14 o Vnitřním trhu a čl. 39 se domnívám, že zákaz diskriminace na jednotném vnitřním trhu se vztahuje i na přestupní vnitrostátní předpisy pro hráče bez smlouvy. Představme si vnitřní trh EU kde budou zaměstnanci jednoho oboru ve všech či několika státech vázáni po ukončení smlouvy se zaměstnavatelem klauzulí soukromého subjektu (svazu), že pokud zaměstnanec či jeho případný nový zaměstnavatel nezaplatí původnímu zaměstnavateli (členu svazu) odstupné, nemohou si nalézt svobodně zaměstnání v rámci jednoho státu. Tato skutečnost je zarážející zejména z toho důvodu, že v žádné jiné pracovní činnosti není myslitelná situace, kdy by po skončení pracovního poměru nemohl zaměstnanec vykonávat práci pro jiného zaměstnavatele jen proto, že jeho nový zaměstnavatel nezaplatil původnímu zaměstnavateli jakési odstupné.

Spatřuji v tom diskriminaci založenou na státní příslušnosti na příslušníkovi daného státu, neboť jiní občané EU tuto povinnost nemají. Dochází k jejich zvýhodnění, což samozřejmě Smlouva neměla na mysli aby vytvořila novou skupinu privilegovaných pracovníků na jednotném vnitřním trhu.

Diskutabilní by byl i soulad vnitrostátních přestupních řádů s články 85, 86 (nyní 81,82) Smlouvy upravujících pravidla soutěže. V případě Bosman soud dále nezkoumal soulad s ustanoveními čl. 85, 86 pravidly soutěže (nyní čl. 81,82), protože uznal již prohřešek proti čl. 48 (nyní 39), tudíž nám nemůže poskytnout vodítko. Dle mého mínění přestupní řády (mezinárodní i vnitrostátní v rámci EU) porušují ustanovení čl. 85,86 zcela evidentně. Můj názor podporuje stanovisko Evropské Komise, která tvrdí, že *zachování odstupného za vnitrostátní transfery představuje „dohodu mezi*

podniky", která obchod v této oblasti ovlivňuje do té míry, že již dochází ke zkreslení hospodářské soutěže. Tento názor je velice důležitý, neboť jde nad rámec rozhodnutí ve věci BOSMAN. Bohužel na hlubší srovnání mi v diplomové práci nezbývá prostor.

Jak již jsem několikrát v této práci uvedl je právo EU včetně judikatury ESD pro ČR jako členský stát závazné. Přesto kluby i funkcionáři podporování nezájmem státu stále pokračují ve všech neoprávněných postupech. Hokejové kluby se nadále chovají k hráčům jako ke svému majetku, což je přinejmenším problematické již z toho pohledu, že vlastnictví jiné osoby umožňoval naposledy řád otrokářský, který však již byl v civilizovaném světě dávno zrušen.

Závěrem je nutno k odstupnému poznamenat, že v případě přestupu hráče, který je vázán smlouvou k jinému klubu (je tedy *pod smlouvou*), je požadavek odstupného v souladu s právní úpravou, neboť v tomto případě nejde o omezování hráče, který nemá uzavřenou smlouvu, ale jde o postoupení práv a povinností z platné hráčské smlouvy na jiný klub. Samozřejmě i zde je k právní čistotě vzhledem k postupům klubů daleko (viz trejdy), nicméně nevhodné postupy klubů nezpůsobují protiprávnost požadavku odstupného za hráče pod smlouvou.

d. extrémní podoba hráčské smlouvy užívané v ledním hokeji

Čtenář této diplomové práce, se možná může domnívat, že příliš nepřeji současné praxi zavedené v kolektivních sportech a v ledním hokeji zvláště. Ke značně kritickému postoji mne vedou mé zkušenosti coby profesionálního hráče ledního hokeje, zkušenosti bývalých kolegů, kamarádů, kteří se velmi často dostanou do nezávidění hodných situací. Pro ilustraci bych rád zde krátce rozebral jeden z extrémních případů, které se v českém hokeji

vyskytují. V následujících odstavcích jsem doslova opsal některá nejkřiklavější ustanovení smlouvy mladého patnáctiletého hráče ledního hokeje s jedním špičkovým českým klubem zastoupeným jedním z nejvýše postavených mužů českého ledního hokeje. Následující odstavce jsou odstrašujícím případem právní džungle kolektivního sportu u nás.

*Hráč bere na vědomí, že odměny sjednané dle této smlouvy podléhají zdanění podle platných daňových zákonů a že je **osobou samostatně výdělečně činnou**.*

Pominu-li výtky, že může jít pouze o vztah pracovněprávní, je nepochopitelné, že může někdo ustanovit 15tiletou osobu OSVČ v hráčské smlouvě, neboť OSVČ se může osoba stát až po dovršení 18 let.

Při splnění všech podmínek této smlouvy náleží hráči základní odměna specifikovaná v dodatku smlouvy.

Ve smlouvě tudíž není stanovena žádná smluvní odměna. To kontrastuje zejména s následujícími ustanoveními o odstoupení od smlouvy.

Odstoupením od smlouvy není dotčeno právo na náhradu škody a na zaplacení smluvní pokuty. Klub je zejména oprávněn vymáhat od hráče finanční odškodnění za prostředky vložené do jeho přípravy. Rodiče hráče prohlašují a berou na vědomí, že přistupují ke všem závazkům finanční povahy, které má klub vůči hráči. Dále berou na vědomí částku, kterou klub do hráče investoval a která je ke dni uzavření smlouvy stanovena na 5.000.000,- Kč.

Protiprávnost tohoto ustanovení vidím v rozporu s dobrými mravy dle § 14 odst. 1 ZP či pokud by tuto smlouvu soud posoudil jako občanskoprávní dle § 3 odst. 1 ObčZ. Protože pokud by byl uzavřen dodatek ke smlouvě o odměně hráče, částka, kterou by obdržel za výkon své činnosti měsíčně by sotva u takto mladého hráče překročila 10.000,- Kč. A pokud by mělo případně dojít k

uplatnění výše uvedených nároků klubu vyvstane obrovský rozdíl mezi skutečným plněním poskytnutým dle smlouvy, škodou a smluvní pokutou jejichž výše je jednoznačně proti dobrým mravům.

Další velmi zajímavé ustanovení se dotýká ukončení sportovní činnosti z vlastní vůle. *V případě, že hráč poruší tuto smlouvu takovým způsobem, že přestane během účinnosti této smlouvy (v tomto případě 2006-2011) plnit své povinnosti vůči klubu, především proto, že zanechá nikoli ze zdravotních důvodů, činnosti hráče ledního hokeje nebo začne působit bez souhlasu klubu v jiném klubu ledního hokeje, bude povinen zaplatit klubu smluvní pokutu ve výši, která se bude rovnat nejméně součtu: přestupní částky (dle tabulek ČSLH) a částky vložené do výchovy hráče (T.R. tj. hráč do 20 let 743 000,- Kč + 5.000.000,- Kč). Zákonní zástupci, kteří smlouvu jménem hráč uzavírají svými podpisy níže stvrzují, že v případě, že hráč smluvní pokutu uvedenou v tomto článku nezaplatí, oba společně a nerozdílně přistupují ve smyslu § 533 OZ k závazku hráče tuto smluvní pokutu zaplatit.*

Tímto ustanovením se snaží klub zabránit hráči aby se svobodně rozhodl zda bude vykonávat sportovní činnost jako zdroj své obživy či ne. Brání mu skončit s dobrovolně zvolenou pracovní činností. Tuto klauzuli považují za absolutně neplatnou a patří do kategorie „nevolnických“ Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993) stanoví ve svém článku 26 odst. 1 *Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.*

Asi nejzajímavější ustanovení této smlouvy je připojeno na závěr smlouvy. *Zákonní zástupci hráče i hráč prohlašují, že jim bylo umožněno, aby jim v souvislosti s touto smlouvou poskytla právní pomoc oprávněná osoba (T.R. míněno advokát). Zákonní zástupci hráče i hráč prohlašují, že jsou si tohoto práva na právní pomoc vědomí, avšak tohoto práva nevyužívají, neboť jsou jim veškerá*

práva a povinnosti a jiné právní důsledky vyplývající z této smlouvy zřejmé a srozumitelné. Toto ustanovení není třeba komentovat, pouze dokresluje amorálnost celé smlouvy.

Pokud by soud v řízení posuzoval tuto smlouvu jako celek, prohlásil by ji za absolutně neplatnou pro značnou nevyváženost práv a povinností mezi subjekty smlouvy a pro rozpor s dobrými mravy. Dle informací, které mám k dispozici je tato smlouva zaregistrována u ČSLH jako právoplatná smlouva profesionálního hráče ledního hokeje a není zcela řídkým jevem zvláště u mladých hráčů.

6.2.2.2. Shrnutí

Z uvedeného popisu hráčské smlouvy je patrné, že funkční vymezení právního vztahu vznikajícího na základě této smlouvy mezi hráčem a klubem obsahuje zejména část třetí hráčské smlouvy. Podle této úpravy práv a povinností je zřejmé, že hráč je povinen plnit povinnosti podle této smlouvy, zejména dostavovat se na tréninky, zápasy, soustředění, řádně se chovat atd. podle pokynů klubu a za tuto svou činnost obdrží od klubu sjednanou odměnu. Je tedy jednoznačné, že zde existuje právní vztah, kde klub zadává pokyny hráči k výkonu jeho činnosti podle této smlouvy a hráč tyto pokyny musí plnit a teprve za splnění svých povinností podle těchto pokynů mu vznikne nárok na odměnu.

Porovnáme-li práva a povinnosti vyplývající subjektům z hráčské smlouvy s definicí předmětu pracovního poměru, jenž by se dal vyjádřit jako „opakující se činnost při které se zaměstnanec podřizuje řídicí vůli zaměstnavatele, vykonává práci podle jeho pokynů, na jeho náklady a riziko, přičemž za výkon (nikoli za výsledek) této činnosti dostává odměnu“¹⁶, dojdeme nutně k závěru, že právní vztah vzniklý na základě hráčské smlouvy, je svým

¹⁶ Srovnej Galvas, M. a kol. Pracovní právo. MU, Brno 2001, str. 159

charakterem vztahem pracovněprávním.

V takovém případě je ale, podle mého názoru, hráčská smlouva uzavřená v režimu občanského zákoníku v lepším případě zastíráním skutečného obsahu právního úkonu podle ust. § 41a odst. 2 občanského zákoníku, nebo v horším případě absolutně neplatným právním úkonem podle ust. § 39 pro jeho rozpor s ust. § 13 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů, který ukládá právnickým nebo fyzickým osobám povinnost zajišťovat plnění běžných úkolů, které vyplývají z předmětu jejich, činnosti svými zaměstnanci zaměstnávanými v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce.

6.2.3. Vztah hráč – klub jako vztah pracovněprávní

V předchozím výkladu byl učiněn závěr, že právní vztahy vznikající při výkonu sportovní činnosti mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby jsou svým charakterem vztahy pracovněprávními. Ve chvíli, kdy budou účastníci chtít své vztahy podřadit pod režim zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů (zákoník práce), tak se dostanou do neřešitelné situace.

Zákoník práce je totiž pro úpravu vztahů vznikajících v profesionálním sportu nevhodný. Důsledným uplatňováním ustanovení zákoníku práce na faktický výkon sportovní činnosti, by podle mého názoru mohlo dokonce dojít k narušení regulérnosti průběhu sportovních soutěží a tím i celé podstaty sportu jako takového.

Zákoník práce je sice o něco liberálnější než jeho předchůdce zák. č. 65/1965 Sb. nicméně je svou povahou značně ochranný ve prospěch zaměstnanců a tudíž téměř neumožňuje, aby si zaměstnanec a zaměstnavatel souhlasným projevem vůle upravili vzájemná práva a povinnosti tak, aby byly v souladu s pravidly

sportovních soutěží. Neumožňuje například, aby se zaměstnanec platně vzdal svého práva dát kdykoli výpověď z jakéhokoli důvodu či i bez důvodu, nebo aby byly vyloučeny ustanovení upravující pracovní dobu či dovolenou na zotavenou atd., což by při svých důsledcích mohlo narušit základy na kterých je založena vlastní podstata sportovních soutěží¹⁷. Profesionální hráči i sportovní kluby se tak dostávají do situace, kdy na jedné straně dosavadní praxe považování hráčů za osoby samostatně výdělečně činné je v rozporu s platnou právní úpravou a na druhé straně jejich zařazení jako zaměstnanců klubů je těžko použitelné z podstaty vlastní sportovní činnosti. Avšak ani případné potíže s uplatňování pracovněprávních předpisů v oblasti kolektivních sportů neopravňuje podle mého názoru zúčastněné subjekty k tomu, aby jejich chování bylo v rozporu s platnými právními předpisy České Republiky

6.2.3.1. Exkurs ke švarc-systému

Současná praxe v kolektivních sportech tak v mnohém připomíná známý „švarc-systém“¹⁸, který byl založen právě na skutečnosti, že na právní vztahy svou povahou a svým charakterem pracovněprávní bylo úmyslně a účelově nahlíženo jako na vztahy obchodněprávní příp. občanskoprávní.

Zákonný zákaz švarc-systému, vychází ze zásady stanovené

¹⁷ Sportovci by například mohli měnit klubovou příslušnost kdykoli během probíhající sezóny, nebo by odmítli odjed na utkání s odkazem, že mají nárok na dobu odpočinku atd.

¹⁸ Toto pojmenování vzniklo podle benešovského podnikatele Miroslava Švarce, který na počátku 90-ých let našel cestu jak se vyhnout vysokým odvodům na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců – namísto zaměstnávání zaměstnanců spolupracoval s podnikateli. Protože se tento mechanismus postupně stal rozšířeným a stát přicházel o peníze na odvodech na sociální a zdravotní pojištění, byla v rámci zákona č. 578/1991 Sb. přijata i novela zákona o zaměstnanosti, kterou byla právníkům i fyzickým osobám uložena povinnost zajišťovat plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu jejich činnosti svými zaměstnanci, které k tomuto účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce.

ust. § 13 odst. 1 zákona č. zák. č. 435/2004 Sb, o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů (zákon o zaměstnanosti), *zaměstnavatel je povinen plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu jeho činnosti zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovněprávních vztazích.* Základním smyslem tohoto ustanovení je zabezpečit občanům právo na zaměstnání v pracovněprávních vztazích. Zákon výše uvedenou obecnou povinnost zajišťovat plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu činnosti zaměstnavatele prostřednictvím svých zaměstnanců dále upřesňuje a rozvádí, když taxativně určuje tři výjimky z této obecné povinnosti, kdy plnění běžných úkolů zaměstnavatele může zajišťovat i jiný subjekt, a to zajišťuje-li je fyzická osoba sama nebo s pomocí svého manžela nebo dětí, nebo právnická osoba prostřednictvím svých společníků nebo členů, dále zajišťuje-li je právnická nebo fyzická osoba dočasně přidělenými zaměstnanci agentury práce, a nebo svěří-li je právnická nebo fyzická osoba jinému zaměstnavateli. V případě posledně zmíněném však může zaměstnavatel plnění svých běžných úkolů vyplývajících z předmětu jeho činnosti svěřit jen zaměstnavateli, který má činnosti (úkoly), které mu mají být svěřeny, zahrnutý v předmětu své činnosti a bude je zajišťovat opět svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce.

Švarc-systém porušuje výše uvedené zákonné ustanovení, neboť jej lze definovat jako „zaměstnávání“ pracovníků nikoli na základě řádné pracovní smlouvy podle zákoníku práce, nýbrž na základě smluvního vztahu mezi dvěma podnikateli, když „pracovník“ není zaměstnancem, ale osobou samostatně výdělečně činnou, která zpravidla vlastní živnostenské oprávnění pro výkon práce shodný s předmětem činnosti zaměstnavatele.

Účelem využívání švarc-systému pak je úspora zaměstnavatele na zákonných odvodech státu (daně, pojistné) odváděných za klasického zaměstnance zaměstnaného v

pracovním poměru, když u osob „zaměstnaných“ tzv. „na živnostenský list“ ve švarc-systému tato povinnost zaměstnavateli odpadá, protože daňové přiznání podává i sociální odvody provádí sám „pracovník“, který je samostatným podnikatelem. Neopomenutelnou „výhodou“ tohoto systému pro zaměstnavatele je i to, že může klidně zapomenout na dodržování práv zaměstnanců daných zákoníkem práce (nárok na dovolenou na zotavenou, příplatky za přesčasy, mzdové náhrady, nemocenská, mateřská dovolená a nárok na opětovné zaměstnání po jejím skončení apod.)

6.3. Rizika vyplývající ze současného stavu

6.3.1. Neplatnost smluv

Jak už bylo řečeno v předchozím výkladu, při porovnání práv a povinností vyplývajících subjektům z hráčské smlouvy, která je uzavírána jako smlouva nepojmenovaná podle ust. § 51 občanského zákoníku, s definicí předmětu pracovního poměru, jenž byl charakterizován jako „opakující se činnost při které se zaměstnanec podřizuje řídící vůli zaměstnavatele, vykonává práci podle jeho pokynů, na jeho náklady a riziko, přičemž za výkon (nikoli za výsledek) této činnosti dostává odměnu“, lze dojít k závěru, že právní vztah vzniklý na základě hráčské smlouvy, je svým skutečným obsahem vztahem pracovněprávním.

V takovém případě je ale, podle mého názoru, hráčská smlouva uzavřená v režimu občanského zákoníku v lepším případě zastíráním skutečného obsahu právního úkonu podle ust. § 41a odst. 2 občanského zákoníku, nebo v horším případě absolutně neplatným právním úkonem podle ust. § 39 pro jeho rozpor s ust. § 13 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů, který ukládá právníkům nebo fyzickým osobám povinnost

zajišťovat plnění běžných úkolů, které vyplývají z předmětu jejich, činnosti svými zaměstnanci zaměstnávanými v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce.

Z tohoto důvodu se domnívám, že tento stav je vážnou hrozbou pro právní jistotu účastníků takového vztahu a nedovedu odhadnout jaké „zemětřesení“ by v celém sportovním hnutí vyvolalo rozhodnutí soudu v eventuálním sporu o tom, že takové smlouvy jsou absolutně neplatné pro rozpor se zákonem.

6.3.2. Postih podle zákonů o zaměstnanosti a o správě daní a poplatků

Dalším hrozícím rizikem zejména sportovním klubům, je postih ze strany finančních úřadů za porušení zákona o správě daní a poplatků.

Zákon č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků ve svém ustanovení § 2 odst. 7 uvádí, že *při uplatňování daňových zákonů v daňovém řízení se bere v úvahu vždy skutečný obsah právního úkonu nebo jiné skutečnosti rozhodné pro stanovení či vybrání daně, pokud je zastřený stavem formálně právním a liší se od něho.*

Pokud tedy nejde o skutečný obchodní vztah, ale o zastřený pracovněprávní vztah, postupují správci daně tak, že při vyměřování daně z příjmu nevycházejí z účetních dokladů a z účetnictví daňových poplatníků, ale ze skutečného obsahu právního úkonu, který je zastřeným právním úkonem tzn. zastírá pracovněprávní vztah. Pro zjištění základu daně se vychází z účetnictví vedeného podle zvláštního předpisu, pokud zvláštní právní předpis nebo tento zákon nestanoví jinak, a nebo pokud nedochází ke krácení daňové povinnosti jiným způsobem. V takovém případě správce daně dodatečně srazí daň ve stanovené výši, což může být citelný zásah do finanční stability klubů.

Dále navíc zákon o zaměstnanosti výslovně stanoví sankci za porušení ustanovení § 13 odst. 1. Zaměstnavatel se tím dopustí podle ust. § 140 odst. 1 písm. b) správního deliktu s možnou pokutou až do výše částky dvou milionů korun.

7. Řešení de lege ferenda

Z předchozích článků jasně vyplývají nejzásadnější problémy právní úpravy postavení profesionálního sportovce v kolektivních sportech. A to zejména zcela nedostačující právní úprava zákoníku práce 65/1965 Sb. (od 1.1. 2007 nahrazen zák. č. 262/2006 Sb.), jehož výrazná kogentnost a oddělenost od občanskoprávní úpravy nedávala vůbec žádný prostor subjektům pracovněprávních vztahů (klubům a hráčům) upravit svá práva a povinnosti odlišně od zákonné úpravy. Dále praxe klubů a svazů v uzavírání hráčských smluv s jednotlivými sportovci, která je zjednodušeně řečeno protiprávní. A na závěr ignorování práva ES a judikatury ESD, obzvláště vymezení pracovníka v právu ES.

7.1. Vymezení pracovněprávního vztahu dle zák. č. 262/2006 Sb.

Jisté naděje v této neutěšené situaci skýtá nově přijatý zákoník práce č. 262/2006 Sb. (dále jen „ZP“), který nabyl účinnosti 1.1.2007. Hlavní těžiště možných změn poměrů v kolektivním sportu u nás spatřuji v hlavě I., a to konkrétně v § 1-4 ZP.

§ 1 Tento zákon a) upravuje právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli; tyto vztahy jsou vztahy pracovněprávními,

Z výkladu uvedeného v předešlých čl. této práce jasně vyplývá povaha činnosti profesionálních sportovců, jako činnosti závislé a tudíž dle znění tohoto ustanovení a judikatury ESD jde mezi sportovci a kluby o vztahy pracovněprávní a ustálená praxe v ČR na tomto faktu nemůže nic změnit. ZP upřesňuje pojem závislé práce ve svém § 2 odst. (4) *Za závislou práci, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti*

zaměstnanec, se považuje výlučně osobní výkon práce zaměstnanec pro zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem, za mzdu, plat nebo odměnu za práci, v pracovní době nebo jinak stanovené nebo dohodnuté době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě, na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost.

Opět pouze zopakují uvedené v předešlých článcích. Profesionální sportovec například lední hokejista vykonává své sportovní výkony ve vztahu podřízenosti k sportovnímu klubu (řízen trenéry mužstva - klubu), své osobní výkony odvádí v souladu s pokyny klubu či trenérů a za ně pobírá mzdu, dále osobní výkony provádí jménem klubu (kupř. vyhraje či prohraje Sparta Praha nikoli Josef Novák) v pracovní době určené klubem (tréninky, utkání, regenerace), na náklady klubu a jeho odpovědnost (hráči osobně nezískávají soutěžní body ani nezískají titul, či nesestoupí do nižší soutěže). Definice závislé práce dle ZP zcela vylučuje jakoukoli pochybnost o tom zda profesionální sportovci v kolektivních sportech jsou zaměstnanci či nikoli.

Ustanovení § 2 odst. (4) ZP je tedy zcela v souladu s judikaturou ESD, jenž vyjádřil pojetí zaměstnanec ve smyslu práva Společenství takto : *podstatný rys pracovního poměru spočívá v tom, že osoba po určitou dobu provádí určité výkony podle pokynů jiné osoby a za to pobírá jako protiplnění plat či odměnu (66/85 Lawrie-Blum).*

7.2. Specifické nároky kolektivních sportů na pracovněprávní úpravu

Bohužel specifická podstata kolektivních sportů, jejich soutěží a nároků na jejich provozování ze strany profesionálních sportovců i klubů- zaměstnavatelů samotných vyžadují řadu řešení a přístupů, které jsou odlišné od normálních běžných zaměstnání a narážejí

tak na limity postavené ZP. Srovnáme-li praktické potřeby obyčejného zaměstnance a zaměstnance profesionálního sportovce, napadne i laika mnoho praktických příkladů, kdy je třeba postupovat u profesionálních sportovců rozdílně než u normálních zaměstnanců. Z řady rozdílností můžeme uvést např. čerpání dovolené uprostřed důležitých zápasů play-off či o záchranu, dodržování životosprávy mimo pracoviště tj. sportovní zařízení, řádná pracovní doba – u prof. sportovce prakticky 24 hodinová, počítáme-li i požadavek klubu na správnou regeneraci atd.

V následujících odstavcích názorně ukáží několik příkladů ustanovení ZP nevyhovujících potřebám vyváženého rozvoje vrcholového kolektivního sportu a jeho podstatě. Názornou ukázkou kolektivního sportu a jeho potřeb bude jeden z nejpoblárnějších sportů u nás lední hokej.

§ 39 (Pracovní poměr na dobu určitou) (2) Trvání pracovního poměru mezi týmiž účastníky je možné sjednat celkem na dobu nejvýše 2 let ode dne vzniku tohoto pracovního poměru; to platí i pro každý další pracovní poměr na dobu určitou sjednaný v uvedené době mezi týmiž účastníky. Jestliže od skončení předchozího pracovního poměru na dobu určitou uplynula doba alespoň 6 měsíců, k předchozímu pracovnímu poměru na dobu určitou mezi týmiž účastníky se nepřihlíží.

Pro potřeby hráčských smluv je toto ustanovení ze sportovního hlediska nevhodné. Ochrana zaměstnance v tomto případě není na místě. Sportovní kariéra vrcholového sportovce trvá pár let a kluby tomu podřizují svoji praxi. Uzavřou s hráčem smlouvu například na 3 roky. Smlouvu s ním prodlouží pokud má dostatečnou výkonnost a je o jeho výkony zájem. Z čistě sportovního hlediska je vhodné, aby kluby měly možnost uzavírat hráčské smlouvy na dobu určitou delší než je stanoveno v tomto zákoně.

§ 41 Převedení na jinou práci(1) Zaměstnavatel je povinen převést zaměstnance na jinou práci,

a) pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku vydaného zařízením pracovnělékařské péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, dlouhodobě způsobilosti konat dále dosavadní práci,

b) nesmí-li podle lékařského posudku vydaného zařízením pracovnělékařské péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice.

Ustanovení pro kolektivní sport nevhodné. Představme si situaci kdy při sportovním utkání vážně zraněný lední hokejista nemůže prozatím pokračovat ve sportovní kariéře a bude nucen dle tohoto ustanovení vykonávat činnost např. sekretáře či rolbaře nebo naopak klub bude nucen vymyslet jeho umístění v klubu např. na pozici vrátného. A to nejméně po dobu trvání výpovědní lhůty dle § 51 ZP v případě podání výpovědi ze zaměstnaneckého poměru. Ani jedna strana nebude mít obvykle zájem na dodržení tohoto ustanovení.

§ 79 Stanovená týdenní pracovní doba(1) Délka stanovené týdenní pracovní doby nesmí překročit 40 hodin týdně.

Profesionální sport je dnes zaměstnáním prakticky na 24 hodin denně. Sportovní úroveň vyžaduje maximální přípravu na sportovní utkání spočívající v pravidelném trénování a regeneraci. Z mé osobní zkušenosti nelze 40 hodinový pracovní týden u profesionálních sportovců dodržet. Pokud hrajete 3 utkání týdně

vychází Vám časová náročnost přibližně takto: utkání s přípravou časově zabere okolo 5ti hodin, cestování na utkání a zpět v případě českých nejvyšších soutěží přibližně 8-10 hodin týdně (ač by mohlo cestování k utkáním považováno za překážku v práci zaměstnavatele dle § 210, zařazují cestování do pracovní doby viz. níže), tréninkové jednotky na ledě ve den zápasu 0,75-1 hodina denně, tréninkové jednotky na ledě v den bez utkání 1 hodina ráno a 1,25 hodiny večer, k tomu můžeme přičíst v zimní sezoně přibližně 4 hodiny týdně v posilovně. Taktické rozbory utkání přibližně 2 hodiny týdně. Regenerace po utkáních v přibližném rozsahu 5 hodin týdně. A jsme při střízlivém součtu na 48 hodinách týdně. Uvedený počet pracovních hodin je pouze orientační, u některých týmů či jedinců může být rozsah pracovní doby vyšší i nižší a jisté rozdíly jsou i v době příprav na novou soutěžní sezonu. Na názorném příkladu jsem chtěl poukázat na nemožnost plnění tohoto kogentního ustanovení v kolektivním sportu, protože kvalita sportovních soutěží se neustále zvyšuje a diváci žádají stále lépe připravené hráče.

§ 92 (1) Zaměstnavatel je povinen rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl nepřetržitý odpočinek v týdnu během každého období 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů v trvání alespoň 35 hodin. Nepřetržitý odpočinek v týdnu nesmí činit u mladistvého zaměstnance méně než 48 hodin.

Opět sportovní hledisko potřebnosti pravidelného tréninku a přípravy na soutěžní utkání i samotná utkání vyžaduje výjimku. Vše se zdůrazní pohledem na ustanovení o 48 hodinovém nepřetržitém odpočinku mladistvého zaměstnance, které je opět neslučitelné se sportovní vrcholovou přípravou. Kupříkladu 17letý hokejový talent by nemohl trénovat s mužstvem dospělých a tak se řádně připravovat na zaměstnání, což by pro něj mohlo mít velmi negativní následky pro jeho profesní růst.

§ 210 Doba strávená na pracovní cestě nebo na cestě mimo pravidelné pracoviště jinak než plněním pracovních úkolů, která spadá do pracovní doby, se považuje za překážku v práci na straně zaměstnavatele, při které se zaměstnanci mzda nebo plat nekrátí. Jestliže však zaměstnanci v důsledku způsobu odměňování mzda nebo plat ušla, poskytne mu zaměstnavatel náhradu mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.

Ustanovení v našem případě trochu problematické. Dle mého názoru by neměly být společné cesty profesionálního sportovního mužstva ke sportovním utkáním považovány za překážky v práci na straně zaměstnavatele, ač by si to mohl pozorovatel neznalý poměrů myslet, ale měly by být považovány za plnění pracovních úkonů a tudíž za pracovní dobu. Za pracovní dobu, protože cesty na utkání (v našich podmínkách v drtivé většině za použití autobusu) se zúčastňuje celé mužstvo a jednotliví hráči by se měli soustředit na utkání. Charakter pracovní doby umocňuje skutečnost, že nejsou umožňovány výjimky, aby se hráči do místa utkání dopravovali po vlastní ose např. automobilem. Jde o organizovanou přípravu mužstva před utkáním nebo-li dle ustanovení § 273 odst. 1 ZP o jinou činnost vykonávanou na příkaz zaměstnavatele a tudíž plněním pracovních úkonů.

§ 220 Zaměstnavatel může v dohodě s odborovou organizací určit hromadné čerpání dovolené, jestliže je to nutné z provozních důvodů; hromadné čerpání dovolené nesmí činit více než 2 týdny a u uměleckých souborů 4 týdny. Určení hromadného čerpání dovolené z jiných než provozních důvodů není možné.

Dle mého názoru nelze profesionální sportovní mužstva podřadit pod označení umělecký soubor. Hromadné čerpání dovolené u těchto mužstev přitom velmi často přesahuje zákonem určené 2 týdny a jelikož mi není znám případ kdy by profesionální

hráči založily odborovou organizaci v hokejovém klubu, dostávají se kluby do rozporu se ZP. Praxe u hokejového mužstva bývá v našich podmínkách následující: 3 týdny dovolené po skončení hokejové sezony (většinou tato dovolená připadá na duben), nejméně 2 týdny dovolené po skončení letní suché přípravy na novou soutěžní sezonu (připadající většinou na první dva týdny v červenci). Určování hromadného čerpání dovolené je výrazně ovlivněno rozvržením sportovních soutěží a nelze si představit, že by kupříkladu polovina mužstva nebo i jen jednotlivci požádali o čerpání dovolené před důležitým utkáním či v době nejtěžších období sportovní přípravy. Nutně by to vedlo k nežádoucím vlivům na mužstvo, které podává špičkové výkony pouze, když je stmelené, organizované a dobře trénované. Pokud by měly hráči možnost čerpat jednotlivě dovolené v rozsahu přesahujícím pár dní vedlo by to k jeho destabilizaci, což by mělo vliv na sportovní úroveň. Proto si myslím, že toto ustanovení je pro potřeby profesionálního kolektivního sportu velmi nevhodné. K čerpání dovolené bych rád připomněl ještě jednou zvláštnost, která se vymyká běžnému zaměstnání a to požadavek klubů aby hráči po skončení dovolené nastoupili k mužstvu v odpovídající fyzické i psychické kondici tzn., že i při čerpání dovolené jsou hráči povinni udržovat se ve fyzické kondici. V praxi kluby často kontrolují připravenost hráčů po skončení dovolené měřením podílu tuků a fyzickými testy.

§ 245(1) Zaměstnavatel nesmí mladistvé zaměstnance zaměstnávat prací přesčas a prací v noci. Výjimečně mohou mladiství zaměstnanci starší než 16 let konat noční práci nepřesahující 1 hodinu, jestliže je to třeba pro jejich výchovu k povolání, a to pod dohledem zaměstnance staršího 18 let, je-li tento dohled pro ochranu mladistvého zaměstnance nezbytný. Noční práce mladistvého zaměstnance musí bezprostředně

navazovat na jeho práci připadající podle rozvrhu směn na denní dobu.

Ustanovení pro kolektivní profesionální sport je nevhodné z obdobných důvodů jako ustanovení § 79 odst. 1 a § 92 odst. 1 ZP. Kupříkladu vynikající mladiství hráč dosahuje výkonnosti dospělých hráčů a díky tomuto ustanovení by nemohl řádně trénovat s mužstvem ba co víc ani cestovat k utkáním. Protože pokud považujeme za pracovní činnost společné cestování celého mužstva k utkání, v 90 % případů nedojde k návratu z tohoto utkání před 22 hodinou.

7.3. Smluvní volnost dle zák. č. 262/2006 Sb.

Z výše uvedených příkladů ustanovení ZP, která jsou nevhodná či nepoužitelná pro účely provozování kolektivního profesionálního sportu vyplývá skutečnost že řada ustanovení zák. č. 262/2006 zákoníku práce není vhodná pro sportovní oblast a jejich dodržování by bylo na škodu sportovní stránky zúčastněných subjektů což by vedlo k poklesu profesionální úrovně i výkonnosti. Tento důsledek si nepřeje nikdo, ani hráči, ani kluby ani fanoušci.

Mnohé naděje vkládané do nového ZP, který by umožnil liberálněji smluvně upravit vztah mezi zaměstnancem- hráčem a zaměstnavatelem- klubem, zůstaly nenaplněny. Zákon č. 262/2006 dává oproti donedávna platnému zák. č. 65/1965 ve svém § 2 možnost *upravit práva a povinnosti v pracovněprávních vztazích odchylně od nového ZP jestliže to tento zákon výslovně nezakazuje nebo z povahy jeho ustanovení nevyplývá, že se od něj není možné odchýlit. Odchýlení není dále možné od úpravy účastníků pracovněprávních vztahů, od ustanovení, která odkazují na použití občanského zákoníku, a není-li v tomto zákoně dále stanoveno jinak, v náhradě škody. Odchýlení není také možné od ustanovení ukládajících povinnost, to však neplatí, jestliže jde o odchýlení ve*

prospěch zaměstnance. Odchýlení od ustanovení uvedených v § 363 odst. 1, kterými se zpracovávají předpisy Evropských společenství, není možné, to však neplatí, jestliže jde o odchýlení ve prospěch zaměstnance. Práva nebo povinnosti v pracovněprávních vztazích nemohou být upravena odchylně od tohoto zákona v případech uvedených v § 363 odst. 2.

Rozdílnost oproti starému ZP je vidět na první pohled. Dosud platný zák. č. 65/1965 Sb. neumožňoval odchýlení od jeho ustanovení a navíc vůbec neumožňoval užití občanského zákoníku, jenže tím veškerá radost končí. Pohlédneme-li na výčet ustanovení od nichž se nelze odchýlit (např. *od ustanovení ukládajících povinnost, rozsáhlý výčet ustanovení uvedených v § 363 odst. 1 a § 363 odst. 2, pokud nejde o odchýlení ve prospěch zaměstnance*), zjistíme, že ZP moc liberalizace upřímně řečeno nepřinesl a kluby se i pokud by chtěly dodržovat ZP opět ocitnou před nevhodností ne-li nepoužitelností ZP a volbou zda úspěšně provozovat jejich činnost a porušovat zákon nebo se zříci vrcholových výsledků.

7.4. Speciální zákon o sportu

Jisté řešení této zapeklité situace skýtá ustanovení § 3 ZP *Závislá práce může být vykonávána výlučně v pracovněprávním vztahu podle tohoto zákona, není-li upravena zvláštními právními předpisy. Základními pracovněprávními vztahy podle tohoto zákona jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.* Jehož odkaz na možné upravení pracovněprávního poměru dle zvláštního právního předpisu otevírá prostor *de lege ferenda* pro speciální zákon o sportu, který by mohl upravit kromě ostatních záležitostí (definice sportovce, organizace sportovních utkání, divácké násillí, národní reprezentace, doping, sport pro všechny atd.) i záležitosti týkající se postavení profesionálních sportovců a to jak ve sportech individuálních tak i

v kolektivních. Speciální zákon by měl vyřešit nevhodnost některých ustanovení ZP pro účely sportu.

Nabízejí se tři možnosti legislativního řešení nevhodnosti některých ustanovení ZP.¹⁹

1. ustanovením, ve kterém by taxativní výčet stanovil která ustanovení ZP nejsou použitelná pro oblast profesionálního sportu. Metoda taxativního výčtu je náročná na preciznost a úplnost výčtu.
2. použití generální klauzule v níž bude stanovena obecně nepoužitelnost některých ustanovení ZP.
3. kombinace generální klauzule a demonstrativního výčtu ustanovení ZP nepoužitelných pro oblast sportu. Poslední řešení se zdá nepraktičtější, zákonodárce by však neměl zapomenout na řešení situací vznikajících v zaměstnaneckém poměru ve speciálním zákoně pokud jsou odpovídající ustanovení ZP vyloučena. Speciální zákon by mohl dále upravit některá ustanovení doposud používaná v rozporu se zákonem v hráčských smlouvách (např. disciplinární finanční postihy, hostování u jiného klubu atd.). Značně by záleželo na průchodnosti legislativního řešení v politickém spektru a na lobbingu jednotlivých stran, přičemž nemusím příliš zdůrazňovat, že kluby mají jednoznačně silnější pozici než hráči.

Dále by se měl speciální předpis zabývat osudem smluv uzavřených před jeho účinností. Jako vhodné se jeví uložení zákonné povinnosti do určité lhůty změnit smlouvu nebo smlouva po této lhůtě pozbude účinnosti.

¹⁹ Králík M , Analýza právního postavení amatérského a profesionálního sportovce v kolektivních sportech de lege lata a de lege ferenda (vybrané otázky) str. 122- 123, říjen 2003(nevydáno)

Bohužel musím konstatovat, že zákonná speciální úprava o sportu není v dohledu a politické špičky nemají zájem tristní situaci vůbec řešit. Očekávám, že zlom by mohl nastat pod vlivem judikátu justice ať už české či ESD, který by prohlásil neplatnost užívané hráčské smlouvy, která je v rozporu se ZP a komunitárním právem ES a došlo by tak k rozhýbání dnešních stojatých vod, které mají k ideálnímu právnímu stavu značně daleko.

8. Závěr

Při posuzování právního postavení sportovců provozujících kolektivní sporty bylo v této práci podle mého názoru jednoznačně prokázáno, že dosavadní specifická praxe zavedená v našem sportovním prostředí, kdy jsou tito sportovci považováni při výkonu své činnosti za osoby samostatně výdělečně činné a jejich povolání je posuzováno jako nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů, nemá žádnou oporu jak v právním řádu České Republiky, tak v právním řádu EU. Naopak, podle všech znaků takové sportovní činnosti se ve vztahu profesionální hráč – sportovní klub jedná o vztah svou povahou pracovněprávní, což ostatně potvrzuje i praxe běžně přijímaná v zemích EU. Jsem přesvědčen, že tento stav je dlouhodobě neudržitelný a že dříve nebo později se bude i tuzemský kolektivní sport muset přiklonit k této již ustálené a obecně přijímané praxi ze zemí EU, kde profesionální sportovci v kolektivních sportech jsou obecně považováni za zaměstnance, kteří vykonávají svou činnost a plní své povinnosti podle pokynů svého klubu jako zaměstnavatele, za což od klubu pobírají mzdu, a to nejenom z důvodu že jsme se již stali členskou zemí EU, ale i proto, že výše uvedené zesamostatnění sportovců provozujících kolektivní sport je podle mého názoru v rozporu s právní úpravou platnou v ČR.

Bohužel, zákoník práce je z hlediska regulérnosti průběhu sportovních soutěží pro úpravu vzájemných vztahů mezi sportovcem a klubem nevhodný. Neumožňuje například, aby se zaměstnanec platně vzdal svého práva dát kdykoli výpověď z jakéhokoli důvodu či i bez důvodu, nebo aby byly vyloučeny ustanovení upravující pracovní dobu a další, což by ve svých důsledcích mohlo narušit základy na kterých je založena vlastní podstata sportovních soutěží. Profesionální hráči i sportovní kluby se tak dostávají do situace, kdy na jedné straně dosavadní praxe

považování hráčů za osoby samostatně výdělečně činné je v rozporu s platnou právní úpravou a na druhé straně jejich zařazení jako zaměstnanců klubů je těžko použitelné z podstaty vlastní sportovní činnosti. Avšak ani případné potíže s uplatňování pracovněprávních předpisů v oblasti kolektivních sportů neopravňuje podle mého názoru zúčastněné subjekty k tomu, aby jejich chování bylo v rozporu s platnými právními předpisy České Republiky. To, že odpovědné státní orgány tuto situaci již téměř třináct let tolerují (s trochou nadsázky by se současná praxe posuzování činnosti profesionálních sportovců v kolektivních sportech dala označit jako ojedinělý příklad právního obyčeje v kontinentálním typu práva), na věci nic nemění.

Ani nový zákoník práce (zák. č. 262/2006 Sb.), jenž nabyl účinnosti 1.1. 2007, nepřinesl podle mého názoru pro situaci profesionálních sportovců v kolektivních sportech zásadní změny. Je již sice, na rozdíl od toho původního, ovládan obecnou zásadou soukromého práva „co není zakázáno je dovoleno“, která je vyjádřena ustanovením § 2 odst. 1 uvedeného zákona který stanoví, že strany pracovněprávního vztahu si mohou smluvně upravit svá práva nebo povinnosti odchylně od zákona, ale pouze za podmínky, že to zákon výslovně nezakazuje nebo že z povahy jeho ustanovení nevyplývá, že se od něj není možné odchýlit, přičemž zároveň v § 19 stanoví, že neplatný je ten právní úkon, kterým se zaměstnanec předem vzdává svých práv. Z toho tedy plyne, že ani za účinnosti nového zákoníku práce nebude možné, aby si zaměstnanec a zaměstnavatel shodným projevem vůle upravili vzájemné vztahy způsobem, který by odpovídal faktickému výkonu sportovní činnosti, protože by sebou vždy neslo alespoň částečné omezení práv, které zákoník práce obecně zaměstnancům přiznává. To, že tato omezení by byla v případě naprosté většiny profesionálních sportovců bohatě vyvážena vyšší vyplácených odměn, je z právního hlediska bezpředmětné.

Závěrem mi tedy nezbývá než konstatovat, že za současného stavu platných právních předpisů v České Republice je prakticky nemožné upravit vzájemné vztahy profesionálních sportovců a sportovních klubů v kolektivních sportech tak, aby byly v souladu s platnými právními předpisy a zároveň při tom nedošlo k narušení základů či podstaty jejich sportovní činnosti jako takové. Jediným východiskem z této situace je pak podle mého názoru přijetí speciální právní úpravy zaměřené na oblast profesionálního sportu.

9. Přehled použité literatury

Publikace

1. Králík, M. Právo ve sportu. C. H. Beck, Praha 2001.
2. Králík, M. Analýza právního postavení amatérského a profesionálního sportovce v kolektivních sportech de lege lata a de lege ferenda (vybrané otázky), říjen 2003(nevydáno).
3. Vala V.: K právnímu postavení sportovních oddílů a profesionálních sportovců. Časopis pro právní vědu a praxi, 1996, č. 2.
4. Knapp, V., Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J., Macková, A., Mikeš, J., Radvanová, S., Občanské právo hmotné, svazek I. CODEX, Praha 1997.
5. Galvas, M. a kol. Pracovní právo. MU, Brno 2001, str. 100 – 103
6. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2005.
7. Pelikánová I, Plíva S., Příbyl Z., Černá S., Vít J., Zahradníčková M, Obchodní právo, I díl, CODEX, Praha 1995.
8. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004.

10. Příloha č.1 – vzorová hráčská smlouva

Extraliga ledního hokeje

Asociace profesionálních klubů ledního hokeje České republiky

Za elektrárnou 419, 170 00 Praha 7 - Holešovice

se sídlem

zastoupená panem (dále jen „Klub“)

a

profesionální hráč ledního hokeje pan narozen

bytem rodné číslo

(dále jen „Hráč“)

(dále také jako „Smluvní strany“),

podle svých prohlášení k právním úkonům způsobilí, uzavřeli podle § 51 občanského zákoníku tuto

Hráčskou smlouvu

I.

Úvodní ustanovení

1. Potřeba přesného a úplného vymezení vzájemných práv a povinností v rámci vzájemné spolupráce vede k uzavření této smlouvy.
2. Klub provozuje svou sportovní činnost jako účastník hokejové soutěže. Ke splnění svých sportovních cílů a k prosazení Klubu na poli profesionálního hokeje stává se podle této smlouvy Klub oprávněným výlučným uživatelem fyzických a psychických schopností Hráče v oblasti ledního hokeje.
3. Hráč, jakožto osoba výjimečná svým talentem, schopnostmi a dovednostmi hráče ledního hokeje, vykonává svou sportovní činnost profesionálního hokejisty jako svou činnost v postavení osoby samostatně výdělečně činné.
4. Klub se na tuto dobu platnosti smlouvy stává za splnění podmínek této smlouvy a za sjednanou odměnu oprávněným výlučným uživatelem fyzických a psychických schopností Hráče v oblasti ledního hokeje.

II.

Odměna

1. Při splnění všech podmínek této smlouvy náleží Hráči základní odměna specifikovaná v dodatku této smlouvy.
2. Vedle sjednané základní odměny náleží Hráči případně další odměny, a to podle podmínek obsažených v dodatku této smlouvy.
3. Za plnění předmětu této smlouvy na základě rozhodnutí Klubu mohou být Hráči poskytnuta případně další peněžité nebo nepeněžité plnění.

.....
Hráč

.....
Klub

4. Sjednané odměny dle čl.II. bodu 1. a 2. , pokud dále není uvedeno jinak, jsou splatné v dohodnutých splátkách v průběhu hokejové sezóny pozadu, vždy do každého 15. dne měsíce následujícího za který odměny náleží. Případně-li tento den na sobotu, neděli či svátek, je dnem splatnosti splátky nejbližší příští pracovní den.
5. V případě, že Hráč nebude působit v klubu po celou dobu platnosti této smlouvy, obdrží jen poměrnou část sjednané odměny. Toto ustanovení se použije i pro případ, kdy Hráč nebude schopen dostát závazkům z této smlouvy pro uložený trest zákazu činnosti, jakož i na případ, kdy svým závazkům nebude sto dostát Klub z důvodu vyšší moci (válka, živelní pohroma, přerušeni soutěže atd.).
6. V případě, že v souladu s touto smlouvou dojde k postoupení práv a závazků z této smlouvy Klubem na jiný klub nejvyšší soutěže, zůstává sjednaná odměna zachována.
7. V případě, že v souladu s touto smlouvou dojde k postoupení práv a závazků z této smlouvy Klubem na jiný klub nižší soutěže, krátí se sjednaná odměna o 20% v případě účinkování ve druhé nejvyšší hokejové soutěži a o dalších 20% za každou soutěž o stupeň nižší.
8. V případě, že Hráč bude působit v nižší soutěži, obdrží odměnu sníženou podle čl.II. bodu 7. této smlouvy. V případě, že Hráč bude působit v klubu nižší soutěže jen po poměrnou část doby účinnosti této smlouvy, obdrží za toto období odměnu sníženou podle čl.II. bodu 7. této smlouvy.
9. Hráč bere na vědomí, že sjednané odměny dle čl.II. bodu 1. až 3. této smlouvy podléhají zdanění podle platných daňových zákonů, a že je osobou samostatně výdělečně činnou.

III.

Práva a povinnosti účastníků

A. Klub je povinen:

1. Platit Hráči ve sjednané výši a čase odměny dle čl.II. bodu 1. až 3. této smlouvy.
2. Formou výpůjčky poskytnout Hráči do užívání potřebnou výstroj, výzbroj, náčiní a ostatní vybavení k provozování činnosti podle této smlouvy.
3. V zájmu zajištění své činnosti nést náklady spojené s přípravou Hráče a s jeho účastí na utkáních a ostatních jednáních a činnostech konaných v zájmu Klubu. Těmito náklady se rozumí zejména náklady Klubu na dopravu, ubytování, stravování, zdravotní péči, regeneraci a rehabilitaci.
4. Poskytovat hráči za rok volno v délce 6ti týdnů. Klub má právo stanovit Hráči konkrétní období čerpání tohoto volna.

B. Hráč je povinen :

1. Hrát podle této smlouvy hokej ve všech zápasech ligové soutěže, zápasech All Stars, mezinárodních zápasech, exhibicích a jiných zápasech Klubu, ke kterým byl nominován podle svých nejlepších schopností pod vedením a řízením Klubu.
2. Nastoupit v dobré fyzické kondici a připravenosti odpovídající úrovni Extraligy ledního hokeje (dále jen „ELH“) do Klubového tréninkového kempu v místě a čase, stanoveném Klubem a v dobré fyzické i psychické kondici a připravenosti odpovídající úrovni ELH se udržovat po celou dobu platnosti této smlouvy.
3. Zúčastňovat se tréninků, utkání, soustředění a regenerace, jakož i dalších akcí Klubu, sledujících zvýšení prosperity Klubu a směřujících k jeho propagaci, k nimž byl Klubem nominován.
4. Zdržet se jakéhokoliv chování a jednání, které by bylo na újmu zájmům Klubu.
5. Respektovat ustanovení soutěžních, přestupních a disciplinárních řádů soutěží, kterých se Klub účastní, jakožto i pravidel ledního hokeje.
6. Neužívat žádné léky, či jiné prostředky, bez předchozího souhlasu lékaře Klubu. Neužívat dopingové prostředky a na požádání Klubu, či jiného oprávněného orgánu se podrobit antidopingové zkoušce.

7. Nezúčastňovat se, a to ani prostřednictvím třetí osoby, sázkových a obdobných soutěží, loterií a akcí, majících vztah k utkáním Klubu či výsledkům utkání hokejových zápasů, k nimž by byl nominován.
8. Nepřijímat bez předchozího písemného souhlasu Klubu jakákoliv peněžité a nepeněžité plnění od třetích osob, která mají nebo by mohla mít souvislost s výsledky hokejových utkání Klubu.
9. Neposkytovat žádné informace o činnosti Klubu, které by mohly být využity nebo zneužity proti jeho zájmům a zachovat mlčenlivost o výši sjednaných odměn. Tyto povinnosti má i po skončení platnosti této smlouvy, jakož i po dobu případného postoupení práv a závazků z této smlouvy jinému klubu.
10. Zlepšovat své fyzické a psychické, jakož i hokejové schopnosti a dovednosti.
11. Neprovozovat bez předchozího písemného souhlasu Klubu žádné další sporty, a to ani rekreačně, zejména fotbal, basketbal, házenou, hokejbal, box, sjezdové lyžování, floorball, in-line hokej a další, které by mohly být na újmu jeho schopností hráče ledního hokeje. Tento souhlas nebude Klubem bezdůvodně odpírán.
12. Neprovozovat bez předchozího písemného souhlasu Klubu žádnou jinou samostatnou ani jinou výdělečnou činnost, která by omezovala či jinak zasahovala do jeho povinností dle této smlouvy.
13. V případě neschopnosti dostat svým závazkům podle této smlouvy ze zdravotních důvodů, podrobit se zdravotní péči a rehabilitaci ve spolupráci s Klubovým lékařem.
14. Nejednat s žádnými jinými kluby, hráči či agenty, či jinými osobami, oprávněnými jednat za kluby, o Hráčových současných nebo budoucích službách bez předchozího písemného souhlasu Klubu.

IV.

Zvláštní ujednání

1. Hráč touto smlouvou uděluje Klubu výlučné svolení jakýmkoli v den podpisu známým technickým způsobem pořídít a použít písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy, týkající se Hráče, jakož i jeho projevy osobní povahy. Hráč dále uděluje Klubu výlučné svolení společně se shora uvedeným nebo samostatně použít jeho jméno, pravdivé údaje týkající se jeho cti a důstojnosti, jakož i údaje z jeho soukromí s výjimkou nejužšího soukromí - intimní sféry.
2. Svolení podle odst. 1 uděluje Hráč ke všem účelům, které přímo nebo nepřímo souvisí s ledním hokejem a popularitou Hráče, včetně účelů propagace vlastní činnosti Klubu, hokejové soutěže, ledního hokeje obecně, jakož i k propagaci výrobků, služeb a názvů třetích osob s využitím společenského postavení a známosti Hráče, jakožto osoby výjimečné svým talentem, schopnostmi a dovednostmi v ledním hokeji. Svolení podle odst. 1 se uděluje ke komerčním i nekomerčním účelům. Použití projevů osobní povahy však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy Hráče.
3. Oprávnění, které Klub získává podle odst. 1 a 2, je Klub oprávněn vykonávat samostatně nebo prostřednictvím třetích osob. Klub je oprávněn získané oprávnění nebo jeho část zdarma či za úplatu postoupit třetím osobám s tím, že jeho vlastní oprávnění tím není dotčeno.
4. Shora uvedenou výlučností není dotčeno ani omezeno právo třetích osob na oprávněné zásahy do osobních práv Hráče podle obecně závazných předpisů, zejména podle § 12 odst. 2 a 3 občanského zákoníku, jakož i ze skutečnosti, že Hráč má z hlediska ochrany osobnosti postavení osoby veřejného zájmu. K ostatním zásahům třetích osob do osobního práva Hráče, zejména ke komerčnímu využití písemností, osobní povahy, podobizen, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů, týkajících se Hráče, jakož i jeho projevů osobní povahy, jména, soukromí, cti a důstojnosti, je Hráč oprávněn udělit třetím osobám svolení pouze na základě předchozího písemného souhlasu Klubu.

V.

Postoupení práv a závazků

1. Klub je oprávněn postoupit svá práva a povinnosti z této smlouvy jinému hokejovému klubu. Takové postoupení musí Hráči oznámit písemně předem s uvedením místa a času, kde má Hráč nastoupit, jakož i doby, po kterou má postoupení trvat. Takové postoupení musí být v souladu s předpisy a řády Českého svazu ledního hokeje (dále jen „ČSLH“) a Asociace profesionálních klubů ledního hokeje České republiky (dále jen „APK LH ČR“).

-
Hráč
-
Klub
2. Po dobu postoupení práv a závazků plní Hráč své povinnosti dle této smlouvy vůči Klubu, jemuž byly práva a povinnosti postoupeny.

VI.
Zdravotní nezpůsobilost Hráče

1. Nebude-li Hráč schopen dostát svým závazkům dle této smlouvy ze zdravotních důvodů, majících příčinu v plnění hráčských povinností dle této smlouvy, náleží mu základní odměna, a to dle ust. čl.II. bodu 1. této smlouvy.
2. Nebude-li Hráč schopen dostát svým závazkům dle této smlouvy ze zdravotních důvodů, které nemají příčinu v plnění hráčských povinností dle této smlouvy, z důvodu fyzické či psychické nepřipravenosti, či z důvodů jiných, je Klub oprávněn pozastavit plnění svých povinností dle této smlouvy. Tím není dotčeno právo Klubu na postup podle ostatních ustanovení této smlouvy.
3. Zdravotní způsobilost Hráče a příčiny jeho eventuální nezpůsobilosti posuzuje lékař Klubu. Nesouhlasí-li Hráč nebo Klub s jeho posouzením, předloží vše neprodleně nezávislému specialistovi (znalci), který zdravotní způsobilost či nezpůsobilost posoudí s konečnou platností. Smluvní strany se zavazují považovat jeho názor v této věci za konečný.

VII.
Důsledky porušení povinností

1. Při podstatném a opakovaném porušení závazků podle této smlouvy může jedna Smluvní strana tuto smlouvu vypovědět, porušuje-li druhá Smluvní strana své povinnosti i po té, co byla k jejich plnění písemně vyzvána a na možnost výpovědi výslovně upozorněna.
2. Podstatným porušením závazků dle této smlouvy se rozumí zejména každé jednotlivé porušení jedné z povinností dle ust.čl. III. a IV. této smlouvy.
3. Klub je povinen na případnou písemnou výzvu Hráče dle ust. čl.VII. bodu 1. a 2. této smlouvy splnit své prokazatelné povinnosti do třiceti kalendářních dnů po obdržení této výzvy.
4. Při nepodstatném porušení závazků ze smlouvy může druhá Smluvní strana požadovat jejich plnění. Tím není dotčeno právo na náhradu škody a na zaplacení smluvní pokuty.
5. Výpovědí smlouvy není dotčeno právo na náhradu škody a na zaplacení smluvní pokuty. Klub je zejména oprávněn vymáhat od Hráče finanční odškodnění za prostředky vložené do jeho přípravy.

VIII.
Smluvní pokuty

1. Pro případ porušení závazků z této smlouvy včetně jejich dodatků si Smluvní strany mohou v dodatku této smlouvy sjednat podle § 544 a násl. občanského zákoníku smluvní pokuty.
2. Smluvní pokuty, sjednané touto smlouvou, hrađí povinná Smluvní strana nezávisle na tom, zda a v jaké výši vznikne druhé Smluvní straně v této souvislosti škoda, kterou může oprávněná Smluvní strana uplatňovat a vymáhat samostatně. O tyto smluvní pokuty budou Hráči sníženy splátky sjednané odměny.

IX.
Skončení smlouvy

1. Tato smlouva končí:
 - a) ukončením doby, na kterou byla uzavřena,
 - b) dohodou Smluvních stran ke dni, který je v dohodě o jejím skončení uveden,
 - c) výpovědí smlouvy,
 - d) uplatněním opčního práva Klubem uplynutím
2. Výpovědí smlouvy smlouva končí následujícího dne po doručení výpovědi druhé Smluvní straně. V případě jakýchkoli nejasností při zaslání výpovědi doporučeným dopisem se má zato, že byl tento doručen třetího dne po jeho odeslání. Výpověď musí být písemná a musí v ní být uveden její důvod. Výpověď lze dát pouze z důvodů uvedených v čl.VII. bodu 1. až 3. a v čl.X. bodu 4. této smlouvy.

.....
Hráč

.....
Klub

3. Při ukončení smlouvy se další uplatnění Hráče řídí platnými předpisy a řády ČSLH, APK LH a Mezinárodní hokejové federace (dále jen „IIHF“).
4. Klub si vyhrazuje právo stanovit výši odstupného za uvolnění hráče v době platnosti této smlouvy. Právo na odstupné má Klub i po skončení této smlouvy.

X

Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva se uzavírá na dobu určitou od do s opčním právem Klubu do
2. Pokud Klub do neoznámí písemně Hráči zájem Klubu na trvání smlouvy, tato smlouva k končí.
3. V případě, že některá ustanovení této smlouvy se stanou neplatná pro rozpor s obecně platnými právními předpisy, nemá tato dílčí neplatnost vliv na platnost smlouvy jako celku.
4. Nemožnost dostát závazkům z důvodu vyšší moci (válka, živelní pohroma apod.), jakožto i z důvodu přerušení soutěže či ztráty oprávnění Klubu k činnosti, je pro Klub důvodem k výpovědi smlouvy.
5. Pokud má podle této smlouvy učinit jedna Smluvní strana druhé Smluvní straně písemné oznámení či podání, činí tak doporučeným dopisem, zaslaným na adresu sídla Klubu, nebo bydliště Hráče, které jsou uvedeny v záhlaví této smlouvy nebo osobním předáním proti podpisu druhé Smluvní strany.
6. Hráč bere na vědomí, že jako osoba samostatně výdělečně činná, je povinen dostát svým závazkům dle příslušných zákonů v platném znění.
7. V případě sporů z této smlouvy se Smluvní strany zavazují předložit spor nejprve smířcímu řízení. Nepodaří-li se věc vyřešit smírem do 60ti dnů od podání návrhu smířcímu orgánu, může se kterákoli Smluvní strana domáhat ochrany svých práv u obecného soudu v ČR.
8. Pokud se v této smlouvě používá termínu „odměna“, rozumí se tím cena sportovních výkonů a ostatních práv, poskytovaných podle této smlouvy, sjednaná ve smyslu Zák. č. 526/90 Sb. o cenách.
9. Všechna předchozí ujednání, ke kterým došlo před uzavřením této smlouvy a která se nestala jejím obsahem, pozbývají podpisem této smlouvy platnosti.
10. Jakékoliv změny nebo dodatky této smlouvy musí být učiněny písemně a oběma Smluvními stranami podepsány. Tím se stávají nedílnou součástí této smlouvy.
11. Tato smlouva podléhá v plném znění registraci APK LH ČR a bez této platně zaregistrované smlouvy nemůže Hráč startovat v ELH.
12. Smluvní strany prohlašují, že tato smlouva byla sepsána podle projevů jejich svobodné a vážné vůle, těmto projevům odpovídá a jako takovou ji ve čtyřech vyhotoveních podepisují. Jedno vyhotovení obdrží Hráč, jedno zástupce Hráče, jedno Klub a jedno APK LH ČR.

V *Praze* dne 1.5.2004

Hráč:

Klub: